

DE ACTIS
DIVI NICOLAI

UT SINCERIS, AC GENUINIS

EX VATICANO CODICE EXSCRIPTIS,

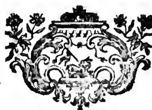
AC NUPER VULGATIS

HISTORICO-CRITICA
DISSERTATIO

AUCTORE

D. LUDOVICO
SABBATINI DE ANFORA

Congregationis Piorum Operariorum,
Ac Sanctae Aquilanae Ecclesiae
EPISCOPO.

NEAPOLI MDCCLIII.
JOSEPH RAYMUNDUS
PUBLICA EXCUDEBAT AUCTORITATE

CAROLO BORBONIO

NEAPOLIS, SICILIAE, AC HYERUSALEM
REGI,
HISPANIARUM INFANTI;
PARMAE, ET PLACENTIAE DUCI,
MAGNOQUE DUCI HETRURIAE &c.

LUDOVICUS SABBATINI DE ANFORA
Congregationis Piorum Operariorum
Episcopus Aquilanus
Perpetuam Felicitatem.

Ummo, quo par est obsequio ad Te venio, POTENTISSIME REX, atque hanc meam Dissertationem, quam modo typographicis formis consignandam duco, Tibi offero. Quum Cl. Vir Nico-

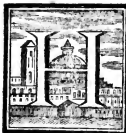
laus Carminius Falconius Ecclesiae Sanctae Severinae in Brutiis Ulterioribus in nostro Neapolitano Regno Metropolita Divi Nicolai Myrensis Archiepiscopi, vulgo Barensis *adpellati, Acta ex sua sententia sincera, ac genuina evulgasset, communem ad hanc usque diem opinionem a doctissimis viris propugnatam de Myrensi tanti Viri Archiepiscopatu fabulis fore adcensendam, ex iisdem statuit. Haec tamen Acta meo judicio non sincera sunt, sed supposititia: quod ostendere in hac opella mihi in animo est. Hanc Tibi dicare statui, REX INVICTE; quum summum in Te erga Myrensem Pontificem obsequium sit; atque Templi praeclarissimi, ac ob quotidianas peregrinationes toto Orbe celeberrimi, ubi ejusdem Sacra Lipsana eximia veneratione coluntur, quod a Majoribus tuis innumeris decoratum fuit donis, privilegiisque, Protectorem Te esse declaraveris; quumque inter ejusdem egregii Capituli Canonicos Principem locum pro tua modestia, pietateque eo tempore occupare volueris, quo, peregrinatione suscepta, Divi Nicolai Ossa venerabilia, sacrum liquorem manantia, a Te veneratione summa culta sunt. Adcipe igitur, CLEMENTISSIME REX, munusculum hocce, quod Tibi devoto animo*

offe-

offero: illudque ut potentissimo Tuo Patrocinio protegas enixe expostulo. Vale, & diu vale ad Regni nostri bonum, & decus, tutamen, & ornamentum.

Dabam Aquilae in Vestinis XVIII. Calendas Januarias anno Aerae Christianae MDCCLIII.

DE ACTIS
DIVI NICOLAI
MYRENSIS ARCHIEPISCOPI
HISTORICO-CRITICA DISSERTATIO.

OCCE currenti anno Aerae Chriſtianae (*a*) MDCCLII. liber Neapoli prodiit, ſequenti titulo inſignitus; *Sancti Confeſſoris, Pontificis, & celeberrimi Thaumaturgi Nicolai Acta primigenia, nuper detecta, & eruta ex unico, & veteri Codice membranaceo Vaticano*. Quum poſt aliquos menſes ad hoſce Veſtinos Montes liber hic perveniſſet, aviditate ſumma a me lectus fuit, cum ob ejuſdem libri titulum, tum ob

A 4 Au-

(a) *Quamvis in fronte libri legatur;* Neapoli anno Domini MDCCLI. Typis Joſephi de Bonis Publici Typograhi; *& in quodam monito doctiſſimus Auctor dicat pag.*58. *col.* 1. Quarto Idus Septembris anni hujus 1751. dum ultimam typis admovebam manum; *utrobique pro currenti anno* 1752. *a Typographo poſitum fuiſſe annum* 1751. *pro certo habeo: quum ante Prolegomena utriuſque Imperii facultas pro libri impreſſione fere cadente anno* 1751. *legatur conceſſa. Quo pacto ergo quarto Idus Septembris* 1751. *ultima typis admovebatur manus, nondum Praeſidum facultate, ac adprobatione obtenta? Recte ergo diximus, hocce currenti anno* 1752. *typographicis formis fuiſſe conſignatum.*

Auctoris vere praeclarissimi, & amici meritum (*a*), doctrinamque. Quid de libro censeam, hac mea Dissertatione aperire statui: non ut Cl. Virum summa mihi amicitia junctum laederem, sed ut veritati studerem: commune effatum sequens; *veritatem amicitiae absque dubitatione ulla esse praeferendum*. Acta enim, quae Cl. Vir *sincera*, *& primigenia* adpellat, suppositionis nota inurenda esse pro certo habeo: quodque pro meo more, non adfero tantum; sed probare studeo, Num verum censeam, judicent Eruditi, quos inter, te, Amice, cordateque Lector & enixe precor; ut de hac mea opella judicium proferas rectum.

CAP.

(a) *Auctor est ignotus nemini. Ob sui doctrinam, meritumque a Clemente XII. ad Marturanensem regendam Ecclesiam in Brutiis citerioribus adsumptus fuit; deindeque a Benedicto XIV. immortalis memoriae Pontifice (cui Nestoris annos deprecor), Ecclesiae Sanctae Sevetinae in Brutiis ulterioribus electus Metropolita. Eximiam Cl. viri doctrinam norunt amici, norunt omnes. Anno* 1712. *alterum librum publici juris fecit; inscriptnm* l' intera Storia di S. Gennaro &c. *Et quamvis Eruditi, Criticique omnes Divi Januarii Acta sincera esse non censeant; immensae eruditionis opus esse arbitrantur. Anno dein* 1747. Q. Cassii Dionis Coccejani Romanae Historiae ex ejus octoginta libris *tomum primum edidit. Multa alia opera suo tempore publici juris facienda servat Cl. Auctor: de quo silere magis censeo, quam alia dicere; quum omni laude sit major.*

CAP. I.

Cl. Viri Nicolai Carminii Falconii de Divi Nicolai Actis judicium adfertur.

SAEPISSIME doctissimus Vir de Actis a se nuper publici juris factis suam adfert sententiam, semper ea ut genuina commendans. Aliqua ejus verba proferre censeo.

Sic ejus liber incipit; *In Sancti Confessoris, Pontificis, & Thaumaturgi Nicolai Acta antiqua, quae deteximus Prolegomena.* 1. *Quaesitam diu, & hactenus incognitam, ne dum inaccessam Provinciam, Dei beneficio me censeo occupare, dum Sancti Pontificis, ac Thaumaturgi Nicolai primigenia gesta nactus; eadem, ut cum eruditis communicem me religio sancta impellit, monens: Arcana Dei, esse honorificum revelare. Ad hoc etiam ego cogor; quod aliàs mihi ipsi, meoque muneri me deesse duceretur, si defosso tanto thesauro, terra contegerem illum iterum; labore victus, aut difficultatibus magnis territus: quae gloriae solius Dei, & veris beatissimi Viri gestis, ob humanas rationes consultum nollent. Mihi proinde diu multumque deliberanti, diversa ratio: & cum de Nicolai dissero vera gloria, Universum spectatorem opinor Orbem, judicemque, ni fallor, clementem, & aequum censeo: dummodo a vere doctis, piis, & bonis judicer: hos etenim ego sequor. Qui cum sint veritatis, quae Deus est, singulariter amatores; hujusmodi fortes milites, eorumque felices pugnas commendant: utpote adversus male sanas, antiquas narrationes;*

quae

quae in Nicolai vitam ab octavo seculo impunissime convolarunt.

2. *Quamobrem vera, & primigenia illius gesta, demersa dolebant omnes: cunctique eruditiores, conspiciebant, & fatebantur; quae Nicolai acta circumferebantur, ea cuncta, futilia esse, & levia; inque iis, ubi pedem tuto figeres non haberi. Dumque boni viri, doctique, & religiosi, antiqua acta desiderabant; soli zelotae quidam, standum vulgatis esse jubebant: nec frustra, meliora vulgatis suis optanda, aut quaerenda, indignabundi, & severo, supercilio edicebant. Aut si secus placeret inquisitoribus; expectandum fore a tempore hoc beneficium: ipsis procul dubio futurum numquam. Sarchasmoque isto, adhuc indormiebant, cum tempus illud, & advenit, & cessit: & quo pacto, de repente res haec evenerit, esto exponam.* Cap.1. fol.2.col.1. *Sumsi proinde Graecum Codicem num.* 821. *in quo, inter alia, Acta primigenia reperi Nicolai*. Saepissime haec Acta genuina adpellat: & tandem, ut caetera omittam, post Actorum complementum pag. 29. & seq. haec habet; *Atque haec vera sunt Acta S. Nicolai Episcopi primigenia, & genuina; numquam hactenus Graece edita, vel Latine; & ab Eruditis semper desiderata: quod mihi a Deo fuerant reservata. Scripta autem illa sunt ab Artema Archimandrita, ejusque discipulo (ut in Praefatione latissime demonstravimus) & immediate successore, ut in monasterio Sionita: anno, reor, immediate post mortem Sancti: quae ex his temporum notis, accidit anno Christi* 551. *magna quidem simplicitate scripta, sed summa fide; utpote ab aequali familiari, religioso, &*

ex domesticis monumentis, quae in monasterio servabantur. *Et hinc factum, ut externis temporum notis, hominum, & locorum adamussim, perpetuo quadrent maxime. Quo tamen fato, ea tamdiu latuerunt, dixi quoque in Praefatione.*

Num haec inter sincera Divorum Acta sint adnumeranda, nunc est prospiciendum: eaque adserenda sunt, quae meam sententiam firmant, corroborantque: quod enim de hisce actis judicium meum sit, supra adserui, iterumque adfirmo: Si enim a me petant eruditi, quid de hisce Actis censeam, quamque fidem merentur, clare, & rotunde respondeo; Divi Nicolai a Cl. Viro nuper vulgata acta nullius esse ponderis, ac inter supposititia amandari debere: proindeque fidem merentur nullam: quodque ex sequentibus manifestum erit:

CAP. II.

Vaticanus Codex, ex quo haec Acta desumta sunt, examini subjicitur.

SI Vaticano Codici, ex quo Divi Nicolai Acta, ut genuina adlata, desumta sunt, nullam fore adhibendam fidem probavero, mea sententia veritati adparebit innixa. Et revera hoc probare in praesenti compellor. Quo seculo confectus est Codex? Seculo decimo. En Cl. Falconii verba in Prolegomen. cap. 8. n. 1. pag. 9. col. 1. in fine; *Et ante omnia*

Textum emaculo in primo capite ab adſcititio gloſſemate, quòd antiquitus (a decimo ſaltem ſeculo; quae aetas creditur unici noſtri Codicis) in ipſum irrepſit, devoti manu, ſed infidelis amanuenſis. In ortu Sancti, nunc legitur, quod ſimul ac natus eſt, virtute Dei, rectus pedibus ſuis (cui gloſſema aliud additum alii, nemine ſuſtèntante) ad duas ferme horas, dum lavaretur, ſtetiſſe in pelvi. Ab amanuenſi (monui ſupra) iſthaec adjecta, ut ſuum prodigioſum, & admirabile, veris infarciret: & rationes ſubjunxi, quae rem deſtruerent. His non contentus, alter non amanuenſis, ſed lector interpolator (Codice ſat poſterior), interlinealiter ſaltem, jejunium immittere voluit; a puero, ſtatis diebus feriae quartae, & ſextae cujuſque hebdomadae, a lacte matris, regulariter obſervatum. Cap. 9. n. 1. fol. 12. col. 2. idem adſerit; *Putandum proinde eſt, antiquius ſeculo decimo, quo haec Acta noſtra deſcripta ſunt in illo Codice ſcriptum eſſe*. Habes ergo, amice Lector, Codicem decimo ſeculo ſcriptum: *a decimo ſeculo, quae aetas creditur unici noſtri Codicis*. Et codicem decimi ſeculi aetatem non excedentem, qui Acta Divi Nicolai pluribus ante ſeculis defuncti continet, pro genuinis ſuſcipere, debemus? Credat hoc Judaeus Apella, ut Poëtae verbis utar, non ego. Neque reſpondere juvat, Artemam Actorum Divi Nicolai ſcriptorem, ejus Fratrem fuiſſe; nam ex pluribus rationibus, quas adferemus infra, hoc etiam falſum eſſe patebit, & apertiſſime.

Ex adlatis autem nuper Cl. Falconii verbis alias probationes eruimus ſententiae noſtrae pluri-

rimum obsecundantes. *Textum emaculare* debuit doctissimus vir *ab adscititio glossemate*, *quod antiquius in ipsum irrepsit devoti manu*, *sed infidelis amanuensis*. Et infideli a manuensi fides est adhibenda? Judicent eruditi. *In ortu Sancti nunc legitur*, Cl. Falconii verba sunt loco supra laudato, *quod simul ac natus est*, *virtute Dei rectus pedibus suis* (*cui glossema aliud additum alii*, *nemine sustentante*) *ad duas ferme horas dum lavaretur stetisse in pelvi*, *ab amanuensi &c.* & codicem, cui ab insciis, infidelibusque amanuensibus tot sunt *glossemata* addita, ut ipsius verbo utar, sincerum dicemus? Criticae leges id adserere omnibus prohibent. *Ab amanuensi* (*monui supra*) *isthaec adjecta*, *ut suum prodigiosum*, *& admirabile*, *veris infarciret*: *& rationes subjunxi*, *quae rem destruerent*. *His non contentus*, *alter non amanuensis*, *sed lector interpolator* (*Codice sat posterior*) *interlinealiter saltem*, *jejunium immittere voluit*; *a puero*, *statis diebus feriae quartae*, *& sextae cujusque hebdomadae*, *a lacte matris*, *regulariter observatum*. Amanuensi, qui aliqua adjecit, ut prodigiosam, & mirabilem narrationem veris immisceret, credendum est?

Nuper adlata ultima verba ponderemus. *His non contentus*, *alter non amanuensis*, *sed lector interpolator* (*Codice sat posterior*); *interlinealiter saltem*; *jejunium immittere voluit*: *a puero*, *statis diebus feriae quartae*, *& sextae cujusque hebdomadae*, *a lacte matris*, *regulariter observatum*. Et Codicem seculo X. confectum, ab amanuensibus, & a lectoribus tot lacunis, falsitatibus

(*a*),

(*a*), ac interpolationibus conspurcatum sincerum adpellabit, qui ut Criticus audit?

Non uno loco autem doctissimus Falconius, a sinceritate sibi propria non recedens, amanuensem reprehendit, & merito, qui vera falsis immiscuit. In Prolegom. cap. 4. fol.4. col.2. in fine, & seq. *Tum monuit* (Epiphanius nempe), *quod in pelvi, dum lavabatur infantulus, Dei virtute stetit rectus ad horas duas. Seu ut anno* 1087. *Lycius custos Sepulchri Myris, ex actis istis tradidit. Cum balnearetur, dimidia fere hora, nemine sustentante, rectus in pedibus suis stetit. Verosimilius iste habet: auxesis placuit illi, qui antiquius haec acta est interpolatus; voluitque beatum puerum, semper quarta, & sexta feria per annum (de more Ecclesiae Orientalis) a lacte matris abstinuisse. Ad haec praeterea adhuc quaero, an sui poterant, ad duas ferme horas, neonatum, nudum in pelvi (& qua parte anni, si fuit hyems) consistere, & substinere? Sed non, infrequens in magnos puteos decidere magnas situlas; & difficillime expiscari.* Ex hac syncera Cl. Archiepiscopi confessione habemus Acta haec esse interpolata, & corrupta. Num hisce interpolatis actis corruptisque credendum sit, ejusdem Falconii doctissimi, & Critici summi judicio stare libenter volumus.

Sincerior est ejusdem doctissimi Ecclesiae Sanctae Severinae Archiepiscopi confessio sequen-

(a) *Ibidem Cl. Falconius cap. 9. num. 1. fol. 9. col.* 2. ab amanuensi monui supra, isthaec adjecta ut suum prodigiosum, & admirabile veris infarciret: & rationes subjunxi, quae rem destruerent.

quentibus verbis expressa. In Prolegom. cap. 7. num. 1. fol. 7. col. 2. *Ut Philippus Metropolita, in praedictam Pinarorum civitatem, nostrum misit Episcopum Nicolaum; post tres annos Artemas (ne quid dissimulem, quod mei non est candoris) primum Nicolai accessum ad eam urbem, ut iniret ejus possessionem: atque uti ab sua Ecclesia exceptus sit, nullus dicit. At hoc erat: hoc in primis est necessarium: & quo in statu invenerit Ecclesiam sibi impositam: ut quid novus Episcopus, & tantae sanctitatis & zeli, in ea sit operatus, non lateret. Omissam hanc primam, & magnam Pastoralis sollicitudinis partem, & in tanto onere subeundo, & miracula, & beneficia a Nicolao primitus ibi facta. Quae Deus ei contulerit, ad conciliandam magis vero sanctissimo auctoritatem, reverentiam, amoremque novellae sponsae, quae tunc, (ut cum Strabone vidimus) civitas erat maxima, praesertim unita Didymis. Haec, inquam, etenim nullo pacto reor, Artemam reliquisse, aut relinquere potuisse. Putem potius, haec omnia, summo fato omissa, & ita deperdita; dum dormitans antiquior amanuensis exscripsit; & ea cuncta supergressus, volitans oculus dereliquit. Damnum hoc est irreparabile, & lugendum maxime; quod alium horum actorum Codicem (ex summa Myrensium malitia) non habemus. Deplorato itaque hoc naufragio, nec Artemam criminati (ut quod est prorsus inverisimile, saltem ob miracula, haec neglexisse) opus est, ut hic nobis dehiscat terra; & hiatus fiat, quin vorago, in quam cogimur vel immergi; vel saltare (quod non fert animus) tantum barathrum.* Amanuensem sequitur ergo, *qui excripsit*

psit dormitans, *ac innumera supergressus*, *ea volitans dereliquit*. Si id faciemus, merito nobis exprobrabunt eruditi, Divi Augustini verba objicientes; *Dormientes (a) testes adhibes?*

In eodem cap. 7. num. 6. fol. 8. col. 2. errasse amanuensem adserit; *In quo*, in temporum notis nempe, *facilius erravit amanuensis*. Et n. 8. fol. seq. col. 1. quum sibi opposuisset, quare de Gestis D. Nicolai in Episcopatu sileat personatus, ex mea sententia, Artemas, sic ait; *Sane ad hoc silentium, non habeo quid reponam. Artemam reticentiae incredibilis non accuso: amanuensem utrobique insimulo: qui pertaesus prolixitatis, praetermiserit, quae praeter miracula, necessaria non credebat. Accusatio excusatoria, non in Verrem, sed pro Rabirio, & pro Muraena. Scimus Nazianzenum invitum ordinatum Episcopum Cyzicenum, numquam hanc Ecclesiam adiisse: Scimus Michaëlem Ducam, a Botaniata Nicephoro spoliatum Imperio, e monasterio Studii eductum, & electum, ordinatumque Episcopum Ephesinum; eò ut suam adiret Ecclesiam, semel profectum esse. Hinc tanta humanarum rerum, & vicissitudinum nausea ductum esse; ut illico ad sua claustra redierit, & ibi vixerit usque ad mortem. Sed item se gessisse inthronizatum Nicolaum, nemini unquam dictum, vel cogitatum.. Num Scriptor religiosus abhorruit mores, vitia, tricas aliquas cleri, & populi traducere, vel taxare? Praecipue, si calumnias in suum Episcopum struxissent, quae non raro sanctiores exercent*

(a) *S. Aug. tom.* 8. *op. in Psalm.* 63. *ad illa verba*, Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus *fol.* 265. *col.* 2. *lit. D.*

lent Praesules . Et idcirco ne maledicus videretur; etiam ab eorum contactu abstinuit : & ne a miraculis collatis , & beneficiis ad maleficia , & crimina enarranda suis Monachis cogeretur , quae seculum , & non claustra sapiebant , voluit potius resecasse ? Ex magno silentio , tantae suspiciones mihi , quae forsitan ab iis erunt plures . Amanuensi , qui ex Falconii sententia insimulandus est, qui plura reticet , resecat , falsaque , ut superius dictum est , & probatum , immiscet veris , ut sincero Auctori adhibenda est fides ? Nulla profecto .

CAP. III.

Vaticanum Codicem sincerum non esse iterum ostenditur .

UT clarissime noscat amicus , doctusque Lector Vaticanum Codicem , ex quo haec Acta exscripta sunt , quem sincerum esse adserit Clar. Falconius , nullam fidem mereri , illum plura falsa continere iterum ostendemus .

Sit Falconius pro nobis item Judex , & Censor . Post Divi Nicolai Acta pag. 30. col. 1. haec habet doctissimus Auctor ; *Quae post haec, ab obscurissimis Anonymis , septimo vel octavo seculo , ex eodem cerebello prodierunt , ineptissima , & insulsissima ; tamquam ab hominibus ejusmodi male feriatis , & male suta , non mererentur quidem ea amplius lucem videre : sed nobis in Eruditorum gratiam placet , ea hic idem Graecolatine*

 date .

date. Hinc initium mihi esto a sequentibus, quae in fine septimi seculi, & in octavo, Deo irato, ipsis placuit comminisci: non pro vera, sed pro falsa gloria in Sanctum Dei. Quasi Sancti gaudeant, & gratissimum Deo sit, eorum fabulis, & falsitatibus exaltari: obtentuque Religionis, & Fidei salva manu, & Populum decipere Christianum. Ex eodem Vaticano Codice quaedam Divi Nicolai Acta adfert pag. 30. & seqq. pag. 34. & seqq. deinde pag. 38. de hisce Actis hocce judicium adfert. *Admonitio. Qui hoc, & superius peripsema, septimo, & octavo seculo sunt commenti (praepostera quidem, & caeca nimium phylaucia) cives eos Myrenses reor: Ut qui Andriaces portum, distantiam a Myris, hujus Plateas, Forum, Templa Martyrum, Vicos, Portas, & patibuli locum & nomen, notant. Unus autem, an duo fuerint, adhuc quaero. Potius autem unum duco; e stylo pari puerilique modo, de rebus sanctis cogitandi, scribendique, & sua de trivio charontica dictione. Sed qui in immodestia, atrocibus injuriis, & minis ferreis in Majestatem, in Praefectum Constantinop., in Praetorem Myrensem, liberrime, & thrasonice ante fuerat debacchatus; in hoc secundo, Tributi, ad reverentiam, & modestiam, humilitatemque (quod forte cunctis displicuisse vidit in primo) se composuit, & moderavit. Firmus tantum (forsan in honorem SS. Trinitatis) cum omnia ad Trinum voluit exegisse: Tres injuste damnatos, tresque Duces, a morte, & calumnia liberatos, dum adhuc viveret. Pari modo, eum alius imitatus, tres quo-*

que

que nuptui datas Virgines , dicit : quem nuperus fabulator sequutus , tres pueros laneinatos , & muria servatos & venundatos fidentissime finxit . Quid illa nomina Nepotiani , Ursi , Herpylionis (quale nomen !) Eustathii , Eudoxii , Simonidis , Hilarionis , & Theodosii ; ut accuratissimum se ostenderet , & magis vera se dicere crederetur ? Quid illud somnium defectionis Taiphalorum a Constantino ? Quid illa Thrasonica projectio ensis , e manu Speculatoris , & effractio forium Praetoris anonymi Myrorum ? Quid illud αὐτεξούσιον in Eustathium ? mitto nomina officiorum sui seculi sequioris ; Capiclarium ; Protonotarium , Protocursores , Imperatoris Constantini Magni , & Praefecti urbis Ablavii (quem nescio unde didicit). Mitto Basilicum anonymum ; nam Basilicus nomen est officii (quem facile & bene vertas , Augustalem) ut modo alibi in Ecclesia Policastrensi , in oppido Camarotae ; munus aliquod est , dictum Catholico. Tandem quid illud est , Deiparae Templum in Blachernis , magni tempore Constantini ? quod S. Pulcheria Augusta an. 431. erexit . Quid illud pensile pallium ? Quid ille calamus tabellarius ? Sed haec & alia , latius sumus in Prolegomenis prosecuti . Habes ergo , Amice Lector , in eodem Codice Divi Nicolai falsa , & suppositititia Acta. Quo pacto immediate in eodem Codice antecedentia acta sincera esse arbitrabimur ?

Acta ejusdem Vaticani Codicis pag. 249. immediate post acta , quae Cl. Falconius sincera censet hoc habent initium (*a*) ; *Temporibus*

(*a*) In op., de quo agimus , cui titulus , *S.Nicolai Acta primigenia fol.* 30. *col.* 2.

quibus Constantinus Imperator imperabat. Alia acta in eodem Codice imediate post nuper relata sic (*a*) incipiunt: *Temporibus Constantini, nostri piissimi Imperatoris, exiit tale edictum ab iis, qui exigendae rei tributariae erant praefecti, ut, ob innumeras exactiones, Myrorum metropolis pene pessundaretur*. Narrat igitur idem Codex, Divum Nicolaum tempore Constantini quarto Christiani nominis seculo floruisse, & tempore Justiniani sexto aerae chistianae seculo, nam acta, quae genuina censet Falconius sic habent in ultimo capite *fol.* 29. *Dei autem Servus, & Sanctissimus Nicolaus defunctus est juxta Dei benignitatem, mense Decembri, die sexta feria quarta, Indictione decima tertia, sub imperio amantis Christi, Imperatoris nostri Justiniani anno decimo octavo*. Has Chronologicas notas uti falsas respuemus infra. In eodem opere pag. 82. quoddam miraculum narrat, a divo Nicolao patratum quod ipsemet Falconius longa enarratione reprehendit, ut videre est pag. eadem, & seqq. in notis. Inter alia haec habet pag. 82. literula (*a*) *Anno 871. &c. passim Saraceni per Calabriam, & Campaniam. Sub hoc fundamento, haec structa est fabula a quoquam Calojero, cujus intererat sua Imago: stulte secum reputans, suo hoc pio figmento, septimam, octavamque Synodum convallare. Sed fulciri fabulis, nunquam indiguit dogma fidei. Incipiunt fatuitates. Publicanus, relicto telonio, processit cum aliis*

popu-

(*a*) Ibidem fol. 34. ubi sic lego; *In eodem Vaticano Codice 821. immediate sequitur pag. 256.*

populatum. *Sola imperitia istud credet* . *Sed officinam quaerebat fabula* , *&* *inferius patefiet*, *cuinam usui* . Fol. seq. literula (*a*) sic ait ; *Nemo Christianus*, *ne pientissimus quidem* , *ita desipuisset* , *ne tentaret Deum* , *&* *ad miracula eum adigeret* ; *&* *nemo Ethnicus*, *qui nec Deo*, *nec in Christum credebat*, *&* *multo minus Nicolao* , *&* *ejus Imagini*, *ut sua omnia relinqueret tanti pretii* , *aperto ostio* , *Imagini soli custodienda* . *Asinus haec egisset* ; *barbarus certe non fecit*. *Nec fecisset quidem*, *confidentissimus Calojerus* , *qui hoc narrat* . Ubi exstat haec fabulosa narratio ? In eodem Vaticano Codice, ubi acta sincera extare censuit Cl. Falconius . Unde in eadem pag. 82. ait . *Ex pluries allato membranaceo cod. Vaticano num. DCCCXXI. pag.* 260. Qui fabellae cum veritate convenient ? His addere in animo est, haec posteriora Acta, quae in eodem Vaticano Codice leguntur pag. 249. & seqq. & pag. 256. immediate post haec nova Acta, quae genuina censet Cl. Falconius , suspicionem nobis injicere ab eodem fuisse confecta: esto idem doctissimus Falconius adserat acta , quae genuina censet , *eleganti*, *recto*, *ac correctiori charactere* (in Prolegom. cap. 2. num. 1. fol. 2. col. 1.) fuisse conscripta. En ejus verba: *Depingo Codicem curioso* . *Membranaceus ipse est* , *in forma octava* ; *sed charactere descriptus vario*, *ex multis manibus*. *Vera autem Acta nostra*, *compacta aliis*, *antiquiori sunt charactere* , *eleganti magis*, *recto*, *&* *correctiori*: *quod proinde oculos allicere poterat curiosos* ; *nec factum est* . Quinam

 igi-

igitur, qui ut eruditus audit, mecum non censebit, Codici Vaticano nullam fidem fore praestandam? Sic enim criticae leges omnibus de hisce, similibusque fabellis judicare jubent.

Non unum autem prisco tempore extasse horum Actorum Codicem, sed plures, eosque omnes mendosos, depravatosque idem Cl. Falconius adserit ejusdem verba audiamus in Prolegom. cap. 9. num. 1. fol. 12. col. 2. *In actis nostris diserte habemus, Nicolaum diem suum obiisse, sedente Sanctissimo Archiepiscopo, & Patriarcha Macario. Ac sanctum ejus corpus est depositum &c. Nec absimiliter ipsa undecimo seculo legebantur, latine versa, ex alio horum Actorum Codice. Quippe alter Neapolitanus noster Anonymus, (a nobis hic pag. 124. editus) scribit id factum, sub sanctissimo, & beatissimo Patre nostro, Patriarcha Macario*. Exstabat ergo alius horum actorum Codex seculo undecimo, quod legit Neapolitanus Anonymus a Falconio editus pag. 123. (*a*) & seqq. Quid autem in isto alio acto-

(*a*) Pag. 112. & seq. vitam adfert Divi Nicolai a Johanne Ecclesiae Neapolitanae Diacono scriptam, quae numeros, sive capita XVII. habet. Ea autem, quae seqq. pagg. ab Anonymo Neapolitano scripta sunt, Johannis Diaconi non esse clare patet; quum hic pag. 113. col. 1. adserat; *Excessum vero ejus* (Divi Nicolai), *qualiter a seculo abierit, ideo non scripsimus, quia nusquam illum invenire potuimus*. Quia autem nu. sive cap. 18. pag. 123. ejusdem mortis fit mentio, haec non a Johanne Diacono, sed ab Anonymo scripta, fuisse certissimum est.

Actorum Codice legebatur, ex Anonymo audiamus ap. eumdem Falconium pag. 123. in fine; *Dormivit autem in senectute bona & positus est ad Patres suos servus Domini beatissimus Nicolaus Myreae Civitatis Episcopus secundum ordinationem Dei mense, qui est apud Achaeos decimus apud nos autem duodecimus, qui est December. Cujus exstitit dormitio in Christo, sexta feria, die sexta intrante eodem mense: Idest octavo Idus Decembris; tertiadecima Indictione, Imperante Christianissimo, & Dei cultore, Imperatore nostro Justiniano, anno trigesimo nono Imperii ejus: sub sanctissimo, & beatissimo Patre nostro, Patriarcha Macario*; & post pauca; *cum quibus omnibus, eandem aulam optime perornat sacer, almus meritis, magnus* (Nicolaus). *Qui pro nobis omnibus, apud Dominum intercessor existat assiduus. Floruit autem a tempore Constantini, filii Constantini Senioris, & Helenae Reginae usque ad tempora Justiniani Imperatoris*. Tempore Constantini usque ad Justiniani Imperatoris dominium Divum Nicolaum vixisse tradit, quum Constantinus an. 337. obierit, sexto autem seculo Justinianus. Qua de re sic eum irridet Falconius pag. 124. in notis literula (*a*) *Breve equidem spatium! annorum ducentorum! A Constantino M. ad Justinianum. Bellus conciliator, & melior historicus*. Ex alio horum Actorum Codice, eodem Falconio teste cap. 9. n. 1. in Prolegom. fol. 12. col. 2. haec eruit Anonymus Neapolitanus: *Nec absimiliter ipsa undecimo seculo legebantur, latine versa, ex alio horum actorum Co-*

dixe: Quippe alter Neapolitanus noster Anonymus (a nobis hic pag. 124. *editus) scribit id factum &c.* Pulchros revera Codices, magnique faciendos (tum de Vaticano loquor, ex quo sua Acta excripsit Cl. Falconius, tum de alio simili Codice, quem ad manus habuit Anonymus Neapolitanus,) qui tempora confundunt; secula contrahunt, totque falsitatibus, atq. anachronismis innumeris scatent.

Adserit tandem Cl. Falconius a se tantummodo Vaticanum Codicem fuisse observatum. En ejus verba in Prolegom. cap. 2. num. 1. fol. 2. col. 1. *Hinc primitus occepi describere acta vera quae a sexto seculo viderant nunquam lucem; & quale gaudium, & exsultatio! a clementissimo Deo, mihi tantum fuisse, Thesaurum hunc reservatum: & si hunc Codicem saepe alias allegent Bollandistae. Et idcirco stupendum magis, quod iidem, aut eorum amanuenses, videntes illum, non deprehenderint, non exscripserint.* Plura in contrariam nos cogunt abire sententiam. Omittimus ejusdem Codicis, aliud exemplar ab Anonymo Neapolitano fuisse undecimo seculo observatum, ut supra dictum est, quodque etiam aliis contigit; nam ipsemet Cl. Falconius haec habet in Prolegom. cap. 11. num. 4. pag. 15. col. 2. *Ita factum putem, ut acta haec nostra defossa, neglecta, nec a quoquam amplius descripta, tractu temporis perierint. Cum autem omnis eorum memoria, & apud omnes penitus deperierit, equidem adhuc quaero: sed deprehendo apud tres, vel quatuor (summum quinque) sed sine usu. Reipu-*

publicae , per varias temporum vices , a decimo seculo , & deinceps , visa & lecta fuisse ; non ad veritatem elucidandam , sed majoribus tenebris obruendam. Hae causae, cur tamdiu latuerint Acta nostra . Caeterum , qui per ea tempora usque ad nos legerit , sit usus quidpiam Actis hisce eorum primus descriptor, seculo fuit decimo Metaphrastes: secundus ille Neapolitanus Anonymus , qui in lectiones redegit seculo undecimo, quae Johannes noster Diaconus scripserat nono seculo. Tertius, Myrensis quidam custos sepulcri, & corporis S. Nicolai (sive sub ejus persona Venetus) post annum 1087. *seculo undecimo . Quarto alius noster Neapolitanus Clericus , decimotertio seculo :* Deinde P. Antonium Beatillum adserit , hunc Codicem exscripsisse, & occultasse , ut mox dicemus. In Prolegom. cap. 7. num. 4. fol. 8. col. 2. sic ait idem Cl. Falconius ; *Cum Artema jungit Hermam presbyterum, Neapolitanus ille clericus., Johannis diaconi personatus, qui haec eadem enarravit . Et forte an non hoc erat in actis nostris undecimo seculo, cum ille Anonymus ea legit. In quo videtur notandum, alios tantum solitarie dixisse fratres ; Artemam vero, & Archidiaconum Nicolaum Vicariumque suum (non Monasterii quidem, sed Pinarorum) genuinos suos dixisse fratres: quod ni fallor, innuit fratres carne . Duos autem fratres nomine Nicolaos, inverisimile. Artemas ergo major natu, Sancto fuerit vere carnalis frater ; alter hic Nicolaus, fuerit patruelis.* Et pag. 141. in notis ad Chronici Fratris Jordani fragmentum literula (*g*) *: vere in ore duorum, vel trium stat omne*

ver-

verbum. *Post Metaphrastem*, *& nostri Joh. Diaconi Summisten*, *tertius hic est*, *qui S. Nicolai meminerit*, *exscripserit acta antiqua*. His tamen omissis ita arguimus; quo pacto adserendum est hunc Codicem a nemine neque observatum fuisse, neque exscriptum, si ea quae in ipso continebantur, ab Antonio Beatillo, data opera, occultata fuere? Eumdem Cl. Falconium hujus rei testem locupletissimum habemus. In Prolegom. cap. 2. num. 1. fol. 2. col. 1. *Quod modo tandem*, *post annos triginta*, *est actum*: *& pio desiderio factum satis*, *Cl. viri Bollandiani*, *qui mihi querenti ab eo de actis veris*, *rescripsit*: Acta vera & genuina quaeris S.Nicolai, quae hactenus num alicubi sint, nemo novit. Atque utinam aliquando (nisi perierint) e latebris aliquibus prodeant in publicum: quumque haec dixisset in adnotatione literula (*a*) subdit: *Beatillus*, *qui eis misit omnia*; *& haec data opera occuluit*, *suos fecit socios*, *negligentes*. cap. 11. n. 4. fol. 15. col. 2. de iis verba faciens, qui Codicem exscripserunt: ait: *Quintus*, *Pater est Antonius Beatillus*, *qui anno* 1620., *ex eodem nostro Codice Vaticano ea habuit*, *iisque usus*, *abusus est*; *& omnium maxime*, *clanculo*, *& turpi silentio ea obvolvit*, *ut sua commenta venditaret*. Et pag. 141. in noti literula (*g*) *quid quod Beatillus etiam*, *quarto loco*, *haec acta nostra habuit e Vaticana*, *& legit? sed detorsit*, *occuluit*: *quod non sonabant Constantinum Magnum*, *nec Myrensem Archiepiscopum Nicolaum*. *Mater Sancti*, *ei est Johanna*, *non Nonna* (*nomen iis tempori-*

poribus per Graeciam usitatum : bene , & recte Pater est Epiphanius : confer alia ; & fidem , solertiam hominis demirare . Quid multis ? omnia expilat acta , corrumpit , detorquet , ubi ipsi non sedent ; ut conferenti patebit : & summa vafritie versipellis , ea nedum non citat ; sed etiam omnibus , suo quoque Bollando , cui tanta misit , summo studio occultat . Itaut modo ejus Patres Antuerpiae , praeter haec , habeant ferme omnia Nicolai : restibus mihi Sollerio , & Janningo . Si nuper transacto Christiani nominis seculo Beatillus haec acta observavit , occultavitque , quomodo adserere potuit Cl. Falconius in Proleg. cap. 2. num. 1. fol. 2. *Et idcirco stupendum magis , quod idem , aut eorum amanuenses (de Bollandistis loquitur) videntes illum non deprehenderint , non exscripserint .* Codicem insuper fuisse saepius observatum certo certius est , quum saepe illum *allegent Bollandistae* , ut ibidem fatetur Cl. Falconius . Observatus ergo fuit in reliquis , non in hisce actis , quae sincera credit esse Cl. Falconius . Codicem non magnae molis esse certissimum est , quum non folii praegrandis sit , sed *in octavo* , ut ipsemet Cl. Falconius adserit pag. 1. ubi acta incipiunt . Igitur omnia observata sunt . Quum autem ab Amanuensi exscriptus fuerit Codex , ac ad Clarissimos Bollandistas transmissus , totum Codicem exscriptum fuisse , credi debet . His omnibus aliam conjecturam nectere placet , quae magis nostram roborat , firmatque sententiam . Character , quo haec Acta scripta sunt ex Fal-

co-

conii sententia in Prolegom. cap. 2. num. 1. fol. 2. *antiquior est, correctior, & elegantior. Depingo Codicem curioso. Membranaceus ipse est, in forma octava; sed charactere descriptus vario, ex multis manibus. Vera autem acta nostra, compacta aliis, antiquiori sunt charactere, eleganti magis, recto, & correctiori: quod proinde oculos allicere poterat curiosos; nec factum est.* Igitur, qui Codicem exscripsit, actaque in eo contenta Bollandistis transmisit, qui *eum saepe alias allegant*, quid fecit? Acta spuria, & supposititia descripsit, sinceris penitus omissis, quae recentiori charactere scripta erant, exscripsit, quae vero antiquiori dereliquit: quae charactere eleganti in eo legebantur, omisit, ea autem quae minus comto descripsit: tamdemque iis, quae correctiori charactere scripta erant, omissis, quae depravata in eo cernebantur excripsit. Nimis ineptum Amanuensem exscriptorem habuisse Codicem hunc dicendum est, quum ea quae *antiquiori*, *eleganti magis*, *recto*, *& correctiori charactere* scripta sunt legentium curiositatem moveant, ac Amanuensem ad scribendum invitent. Quum hoc omnibus Codicibus adcidat, praeclaro huic Codici nimis adverso fato non contigit.

CAP.

CAP. IV.

Num Divus Nicolaus Pinarorum Episcopus fuerit, vel Myrensium Archiepiscopus, ponderatur.

PInarorum Antistitem a Philippo Archiepiscopo Myrensi fuisse Divum Nicolaum constitutum, Acta, quae sincera censet Falconius hisce verbis referunt cap. 29. fol. 26. *Post tres autem menses, Philippus Sanctissimus Myrorum Archiepiscopus, ei significavit, ut descenderet in Metropolim. Erat autem dies Sabbati: & sequenti sancta Dominica, Sanctissimus Archiepiscopus ipsi aperuit, de eo Episcopo ordinando. Ergo in introitu ad Synaxin, in sancta catholica, & apostolica Dei Ecclesia Sanctae Irenis, ei schema tradidit Sacerdotii; eumque renunciavit, civitatis Episcopum Pinarorum; atque in praedictam Civitatem eum misit.* Infra Cragum montem, qui octo ignivomos vertices habet, Urbemque prope ejusdem nominis jacet Pinara, quae una est ex maximis Lyciae urbibus. Strabonem, Pliniumque audiamus. Strabo lib. 14. multo post med. to. 2. fol. 980. lit. B. C. *Maximae Urbium jus habent trium suffragiorum, mediocres duorum, reliquae unius, eadem proportione & tributa pendunt, & reliqua obeunt munia. Artemidorus sex maximas recenset, Xanthum, Patara, Pinara Olympum, Myra, Ilon sitam in transitu montis versus Cibyram. In Concilio primum creatur Lyci-*

ar-

archa, *idest Lyciae princeps*. Pag. seq. lib. B. *In Cragum jacet Pinara*, *una de Lyciæ urbibus maximis: atque ibi Pindarus colitur*, *ejusdem fortasse nominis cum Trojano:*

Qualis populea moerens Philomela sub umbra

Filia Pandarei.

Nam & hunc Lycium faciunt, Plinius lib. 5. cap. 27. fol. 91. *Locus Nymphaeum*, *solae Cilicii*, *nunc Pompejopolis*, *Adana*, *Cibira*, *Pinara*, *Pedalie*, *Nalix*, *Arsinae*, *Tabae*, *Doron*. Et post pauca fol. 59. *Promontorium Cragus*. *Ultra par sinus priori*. *Ibi Pinara*, *& quae Lyciam finit Telmessus*.

Acta a Falconio ut sincera habita, a nobis vero ut supposititia, contra omnium communem sententiam Divum Nicolaum Pinarorum fuisse Episcopum constitutum, ut supra diximus, tradunt. Hos vero ab omnium opinione ad hanc usque diem communiter recepta, non recedentes (tunc enim recedemus ab ea, quum robusta, ac ineluctabilia argumenta id suadeant) Myrorum fuisse Archiepiscopum adserimus probamusque: nequae haec acta fabulis referta, multisque vitiis, anachronismis, falsitatibusque redundantia, Falconio adhuc adfirmante, ullam apud nos habent auctoritatem. Et revera opus non esset nostram probare sententiam. Pinarorum Episcopum dicunt tantum Acta: Quum autem, sicuti supra demonstravimus, & deinde luce meridiana clarius ostendetur, haec Acta falsa sint, supposititia, innumerisque vitiis labo-

rent;

rent; communem deinde circa Myrensem Archiepiscopatum tenendam esse sententiam, quis sine inscitiae nota audeat denegare? Ut tamen nostra opinio, quae communis est, veritati ex omni parte adpareat innixa, adcipe, amice Lector, robusta argumenta.

Circa Myrensem D. Nicolai Archiepiscopatum primo loco ad Clarissimorum Virorum sententiam adpellamus. In Prolegom. pag. 60. col. 2. in fine antequam Tillemontii, & Bailletii judicia adferat Cl. Falconius haec habet: *Supra aliquod judicium de, Nicolai rebus apposuimus, Cl. Sollerii ad Usuardum. Ad Triumviratum, desunt Tillemontius, & Bailletius: quorum judicia sunt ejus ponderis, ut pro innumeris aliis apud eruditiores nostri seculi, habeantur. Incipio itaque a Tillemontio, ipsis verbis Gallicis, quibus scribit: quod fiet etiam in Bailletio. Si horum judicia sunt ejusdem ponderis, ut pro innumeris aliis apud eruditiores nostri seculi habeantur*, quid de Divi Nicolai Archiepiscopatu censeant videamus. Sollerius in notis ad martyrologium Usuardi ad diem 6. Decembris to. 7. Junii part. 2. fol. 774. post Indices, Divum Nicolaum Archiepiscopum facit Civitatis Myrorum.

Idem adserunt Tillemontius, & Bailletus a Falconio relati pag. 61. & seqq. si ergo istorum judicium tanti ponderis est, ut adhuc apud ipsum pro innumeris valeant, eorum sententiam propugnare satagemus.

Nedum autem laudati Cl. viri, eruditique Critici Myrensem Archiepiscopum Divum Ni-

co-

colaum fuisse tradunt, verum etiam ad hanc usque diem nullus auctor est, qui contrarium senserit. Legat precor Amicus Lector Clarissimos, doctissimosque, Baronium in notis ad Maryrolog. Romanum sub die *6.* Decembris, Pagium in Critica Baron. ad an. 325. num. 15. Petrum Annatum in Apparatu ad Theolog. positiv. to. 2. lib. 5. sect. 3. art. 2. fol. 30. Ludovicum Morerium in Dictionario universali verbo *Nicolaus*, aliosque. Omnes sane de eo ut Myrensis Ecclesiae Archiepiscopo verba faciunt.

Isthaec autem opinio non recentium solummodo Auctorum est, sed etiam veterum. In quibusdam antiquis carminibus, exstantibus in Cod. m. 5. literis Langobardicis Monasterii Casaenovae, qui ad Cardinalem Barromaeum spectabat, sic legitur apud eumdem Falconium pag. 130.

Plaude Myrea polis, tanto redimita decore
Praesule sub Magno, plaude Myrea polis.

Johannes Diaconus Neapolitanus seculi IX. vel X. scriptor cap. 7. ap. eumdem Falconium fol. 11*6.* Myrae Metropolis Archiepiscopum ipsum fuisse tradit. Usuardus in Martyrologio habet: *VIII. Idus Decembris Natalis Beati Nicolai Episcopi Myrorum Lyciae*. Apud Bollandistas multa exemplaria habes idem adserentia to. 7. Junii part. 2. fol. 725. post Judices: Rabanus in Martyrolog. to. *6.* op. fol. 200. col. 1. VIII. Idus Decembris ..... *Eodem die Natalis Nicolai Myrensis Ecclesiae Metropolitani Episcopi &c.* Ado Viennensis in Martyrolog. tom. 1*6.*

Blib.

Bibl. PP. fol. 902. lit. H. *Sancti Nicolai Myrorum Liciae Episcopi*. Similia habet Romanum secundum quosdam Martyrologium vetus tom. 16. Bibl. PP. fol. 821. ante finem *Nicolai Episcopi Myrorum Lyciae*. Hocce Martyrologium Rosueydus ibid. fol. 810. & seq. vetus censet, quod Romanae Ecclesiae fuisse adserit. Contrariam sententiam propugnat Valesius in Disser. de Martyrol. Rom. post ejus adnotationes ad Eusebium; cui me subscribo. Multa Divi Nicolai Acta Graeca laudat Lambecius in Bibl. Caesarea, quae apud Falconium indicantur fol. 108., quorum aliqua Divum Nicolaum Myrorum Antistitem dicunt. In quadam Divi Nicolai vita, quae exstat in Bibliotheca Vaticana, etiam Myrensium fuisse Archiepiscopum legitur cap. 14. & 15, ap. eumdem Cl. Falconium fol. 94. qui in initio haec habet fol. 86. *Ex quinque antiquis MSS. Codicibus membranaceis Vaticanae Bibliothecae, num.* 555. 793. 802. 812. 814. *Ac tribus bombycinis ejusdem loci num.* 800. 813. 1190. *cum quibus confertur eadem narratio, quae habetur edita apud Menologium Graecum, die 6. Decembris, post S. Nicolai Menaeum Authore Simeone Logotheta, dicto Metaphraste, qui initio decimi seculi, post Leonem VI. Aug. sub quo, & deinceps sub Constantino illius filio Imperatore, floruit. Vita S. Patris nostri Nicolai Episcopi Myrorum Lyciae*. In alio Membranaceo Codice Vaticano num. 824. pag. 151. sic legitur apud eumdem Cl. Falconium pag. 39. *Ex membranaceo*

C *Codi-*

Codice Vaticano num. 824. *pag.* 151. *scripto undecimo forsan seculo .... Vita res gestae, & peculiaris Sancti P. nostri Nicolai Myrorum Lyciae Archiepiscopi miraculorum narratio a S. Methodio Constantinopolitano Patriarcha, nono seculo concinnata*. Numeris sive capitibus 14. 15. 16. & 17. narratur Divi Nicolai electio ad Myrensem Cathedram.

Post adlata testimonia aliud adcipe, Amice Lector, Theodori nempe Myrensis Archiepiscopi in secunda Nicaena Synodo an. 787. celebrata, ubi legitur Divum Nicolaum Myrensem Antistitem fuisse. Nos non latet etiam versionem ei dedisse Cl. Falconium in Proleg. cap. 10. num. 2. fol. 14. col. 2. qua confecta, ait, lectorem judicem constituere: sed in Generalibus Conciliis versio ista non legitur. Anastasius Bibliothecarius, qui, Acta hujus Concilii sequenti seculo e Graeco in Latinum vertit, ita loquitur apud Binium to. 5. concil. in not. 5. Conc. Nic. secund. fol. 627. lit. B. & seq. *Theodorus Sanctissimus Episcopus Myrorum dixit: Quia & ego praeostensae historiae similia passus sum. Nam cum injuriam pateret a quibusdam principalibus manibus, dixit mibi Archidiaconus meus, vir religiosus, ac timens Deum, quia vidi Patriarcham in visione dicentem, quia ascendat ad nos Metropolita, & omnes res ejus dispensabuntur, ut expedit ei. Interrogavi ergo ego Archidiaconum dicens, Quali forma apparuit tibi Patriarcha? & respondit mihi: quia rubicundus facie, & senili coma. Ajo ergo ei: quia Patriarcha*

cha non est talis formae visionis: sed vestis habet Sancti Nicolai imaginem: & bene asseris: Nam hujusmodi formae est, quem vidisti: At ille respondit mihi, qua etiam talis revera formae vidi virum, qui haec mihi locutus est. Ex hoc ergo cognovi, quod Sanctus Nicolaus ei apparuerit per similitudinem, quae in Icona erat. Mox ergo credens verbo ascendi ad Deo conservandam Regiam urbem: & omnia negotia mea, quae uno pertinebant Episcopio, facta sunt acta.

Hanc versionem sequuntur omnes, qui Generalia Concilia ediderunt, Labbeus, Cossartius aliique, ut in eorumdem editionibus Conciliorum legitur.

Ut autem nostra magis, magisque obfirmetur sententia, Codicem Vaticanum nu. 821. ex quo haec Acta, ut syncera, eruit Cl. Falconius, consulamus. In eo Codice pag. 276. a tergo, apud eumdem doctissimum Falconium pag. 75. sic legitur; *Ex eodem Membran. Cod. Vatic. num. DCCCXXI. pag. 276. a tergo: Encomium habitum in S. P. Nicolaum Thaumaturgum, & Archiepiscopum, qui in Myris Lyciae fulguravit, a tribus Ducibus, qui ab eo ab acerba morte sunt liberati. Scriptum ab Imperatore Leone VI. dicto Sapiente (Vestigia S. Methodii presse sequuto) post annum DCCCLXXXVI. Ex quo imperavit, usque ad annum MXI.* Et num. 7. hujus Encomii fol. 80. *Beatam te quoque Myram praedico, metropolim urbem Lyciae, quae talem Pastorem, & Praesulem nacta es; quae talem in capite suscepisti coronam: virum nempe re-*

vera, etiam senectutis gloria venerandum. Quem illum? Nicolaum: insignem illum in divinis oblectamentis visibiliter expeditum; oppressorem celeberrimum, adjutorem Sacerdotum sacerrimum simulacrum. Observat autem Cl. Falconius ibid. pag. 75. in notis num. 1. *Combefisius tom. 6. Bibliotb. Concionatoriae pag. 68. & Monfauconius in Bibliotheca Coisliniana, aliique hoc encomium (ex fide aliorum Manuscriptorum) male tribuerunt S. Andreae Archiepiscopo Cretensi, septimo seculo, & octavo*. Hocce Encomium ergo in eodem membranaceo Codice Vaticano exstat num. 821. Habemus ergo Codicem istum Myrensis Archiepiscopatus Divi Nicolai strenuum adsertorem.

Neque respondere juvat in eodem Codice & Acta genuina exstare, & supposititia: vera esse, quae nuper vulgavit Cl. Falconius, caetera vero in eo contenta falsa esse. Nam rarum Codicem dixerimus, qui aurum, & lutum continet? Quid autem dicet, respondebitque Cl. Falconius, si ex iisdem Actis, quae ut syncera ipse adfert, Myrensem Archiepiscopum Divum Nicolaum fuisse eruamus? Civitatis Pinarorum Nicolaum fuisse Episcopum Acta Falconiana testantur cap. sive nu. 29. ut supra relatum est. Attamen haec Acta hocce initium habent in Vaticano Codice, eodem Falconio teste in Actorum initio: legitur enim ibidem sic; *Ex Codice Membranaceo, antiquissimo in 8. Bibliothecae Vaticanae num.* 821. *a pagina* 215. *Vita, & conversatio Sancti Patris nostri Nicolai,* qui

qui fuit Archimandrita, & *Archiepiscopus Civitatis Myrorum*. Hic parumper sistendum censeo: ac operae pretium esse arbitror ab eruditissimo Falconio inquirere, num laudatis Actis, a se ut synceris evulgatis, fides adhibenda sit, vel deneganda. Si adhibenda, habemus ergo ex eisdem in initio Divum Nicolaum Myrensem Archiepiscopum fuisse, quod deinde ipsamet Acta negant, dum Civitatis Pinarorum Episcopum faciunt: Si fides Codici est deneganda, tota Actorum series corruit, & Acta nuper a Falconio evulgata inter supposititia sunt amandanda. Unum ex his adferere debebit doctissimus Ecclesiae Sanctae Severinae Metropolita.

C A P. V.

Acta nuper vulgata in Membranaceo Vaticano Codice num. 821. *adservata examini subjiciuntur*.

ETsi adlata argumenta abunde demonstrent haec Divi Nicolai Acta non esse suspicienda, attamen ut eorum falsitas magis, magisque ostendatur, eadem maturius penetrari debere operae pretium esse ducimus. Titulum Actorum ponderavimus: *Vita*, & *Convertatio Sancti Patris nostri Nicolai, qui fuit Archimandrita*, & *Archiepiscopus Civitatis Myrorum*. Si ergo fuit *Civitatis Myrorum Archiepiscopus*, quare cap. sive num. 29. eum *Civitatis Pinaro-*

rum Pontificem dicunt ; In initio habetur post titulum ; *Benedic Domine* ; quum autem eadem verba legantur in aliis Divi Nicolai Actis in eodem Vaticano Codice , quae Cl. Falconius adfert pag. 30. & seqq. pag. 34. & seqq. quaequae suppostitia , & falsa sunt , eodem Cl. Falconio teste pag. 30. & 38. suspicio mihi oritur ab ejusdem notae homine fuisse haec Acta confarcinata.

In Codice Vaticano in primo Actorum Capite quaedam sunt , quae ipsius fidem labefactant . Hujus autem rei ipsummet Cl. Falconium testem habemus sic in adnotationibus adferentem . *Hoc fuit rasum , sed e vestigiis ego novi ... Super sequentia verba , usque ad .... interlinealiter , charactere munitiori , & prorsus diverso , scriptum legitur* , quarta , & sexta feria lac non bibit ; quod ei in moribus factum est . *Post haec eodem diverso & munitiori charactere , interlineariter pariter legitur :* Et de jejuniis quartae , & sextae feriae . In eodem cap. sic legitur ; *Ac dum delineatio ejus fieret , placuit Dominatori omnium , in agro ubi gloriosa Sancta Sion designabatur , puerum nasci elegantem , & Deo venustum , ex genere praedicti viri Nicolai ; ex parte quidem Epiphanio , Matre vero Nonna . Qui natum videntes puerum , valde gratum Deo , & venustum , imposuerunt ei nomen Nicolai .* Quo anno , quo die natus fuerint , & de his similibus tacet Auctor : & revera hoc est perpendendum , tum quia Auctor ex Cl. Falconii sententia frater ejus fuit , eique natu major ,

ut

ut Acta testantur cap. 19. ac cum eodem semper vixit; cum etiam quia dum de ejus morte verba facit, mensis, diei, feriae, Indictionis, annorum Justiniani Imperatoris, ac Patriarchae Constantinopolitani mentionem facit. In 2. cap. sic legitur; *Accersitusque praedictus Sanctissimus Archiepiscopus Nicolaus, indulsit, ut in illo loco oratorium consecraretur, eoque nomine insigniretur, quo vellet Sanctissimus Archimandrita Nicolaus*: Sequentia verba crucem figunt; *& profectus ad locum ipsum; aedificium nomine Sanctae & gloriosae Sion appellavit; consecravitque a concharum laetissima terra incipiens; sicuti in Genesi Spiritus Sanctus dicit: In principio creavit Deus Coelum, & Terra; similiter post Coelum fundamenta terrae libravit. Sic igitur etiam in fundatione gloriosae, & Sanctae Sion, Sanctus Spiritus indicavit*. Quid *a concharum laetissima terra*, ac sequentia verba significent, ac quomodo verba Geneseos applicentur, intelligi nequit. Sed ad majora falsitatis indicia transeamus.

Capite, sive numero 4. Nicolaum peccatorem dicit: En Actorum verba; *Erat enim quidam servus Dei nomine Sabbatius in Acalisso, & huic primo loci hujus ostensum est. Dicebat enim omnibus hominibus, quae in loco ipso sibi apparuerant, priusquam Nicolaus peccator nasceretur, & credidit ei nemo, ipse vero dicebat illis: Quoniam video, veluti ardentem lychnum, ac aedificium unico constans lapide, & ut sol lucens erat omnis mons*. Quomodo Artemas frater ejus, qui

semper Nicolaum *Sanctissimum* adpellat, ejusque Acta describit, in hocce capite eum Peccatorem fuisse tradit? Cap. sive num. 14. ipsemet Nicolaus se peccatorem nominat; *Tunc Servus Dei Nicolaus dicit his, qui ei occurrerant. Ego fratres homo peccator sum*. Sed in adlato cap. 4. a Scriptore *Peccator* adpellatur.

Cap. 19. Personatus Artemas istorum Actorum Auctor, se bonum, & servum Dei adpellat dicens; *Et bonum, & servum Dei Artemam asperavit*. Et tamen hunc Cl. Falconius tamquam sui accusatorem commendat dicens in Proleg. eap. 3. nu. 8. fol. 3. col. 2. *Is ergo Actorum, quae eruderavimus, fuit Author: non quod ipse suum praefixerit nomen operi. Tantae namque fuit humilitatis, ut suum nomen non prodiderit, ubi gloria; diserte vero aperuerit (ut Matthęus, ut Paulus, ut Ephrem Syrus, ut Augustinus) ubi ejus zelum retuderat Sanctus Pater. Justus, prior & accusator sui, inquit Salomon in Parabolis. Quo nomine Matthaeus, valde a B. Hieronymo commendatur; Quod Matthaeum se dixerit, & non Levi; quo nomine eum caeteri Evangelistae, ob verecundiam Publicani, appellaverunt. Ex multis attamen locis textus, Artemam aperte quispiam Authorem operis deprehenderit: praesertim hac nostra face; quam ejus praeferimus lectioni. Artemae, ut fratris Nicolai, prima mentio cap.* 17. 19. 20. 21. 24. 31.

In 19. Actorum capite sic lego: *Postquam autem Servus Dei Nicolaus complecit orationem, Daemon est inflammatus, & e coquina clamans, & blas-*

& blasplemans exivit, dicens: Vae mihi a Nicolao, quoniam persequitur me ubique, & non sinit me ex operibus meis aliquod operari. Ego enim putabam quoniam super fratrem ejus, locum habere poteram: & ubique ridiculus factus sum. Servus autem Dei, a Diabolo his auditis, objurgavit eum, & disparuit ab illa hora.

Daemonem tunc inflammatum rident omnes, qui ut Critici, ut Eruditi, ut Theologi audiunt; dicunt enim Acta; *Postquam autem Servus Dei Nicolaus complevit orationem, Daemon est inflammatus.*

Cap. 21. sic legitur; *& appropinquavi ad Angelum, ut viderem arma: & video, scilicet tres falces, quinque cubitorum latitudinem, & quindecim longitudinem habentes, & contrectavi tres falces, & dico meo fratri: veni frater, benedictiones ei dabimus? & murmuravit. Et dicit ei Servus Dei. Vere non vis, ut demus ei tres benedictiones? Etiam duas columbas accipiat, & suum ita iter arripiat. Et tunc Angelus, ut generosus miles assurgit, ascenditque in equum suum, & abiit. Ego vero tremens factus sum, & prae timore obdormivi*: Duo in his displicent Eruditis. Illud *murmuravit*, de quo sit intelligendum, ambiguum est. Tres erant; Angelus, Artemas, & Nicolaus. Angelum, vel Nicolaum murmurasse somnium est, idque risu excipiendum; si de Artema Actorum Scriptore intelligamus, & *murmuravi* legendum est: Ait enim; *Et dicit mihi; quare tres benedictiones ei dabimus? Et murmuravit.* Aliud quod videtur ridu-

riduculum hoc est; *Terrifica, & horribilis* erat visio, ut ex eodem capite, & antecedenti liquet. Artemas autem quum plura horrenda, & terribilia vidisset, audissetque, prae timore obdormivit: *Ego vero tremens factus sum, & prae timore obdormivi*. Si autem haec verba de Nicolao, alioque intelligenda sunt, ubique ambages, difficultatesque. Horrendae visiones, locutionesque, supplicia quae minantur terrorem, tremoremque, ut communiter fieri adsolet, immittunt, ac timor, & tremor quietem somnumque parturire rarissimum quidem est. Danielis cap. 2. sic legitur: *In anno secundo Regni Nabuchodonosor, vidit Nabuchodonosor somnium, & conterritus est spiritus ejus & somnium ejus fugit ab eo*. Mitto tam in hoc capite, quam in 19. antecedenti, adeo confusa esse omnia, locutiones, narrationesque, ut vel de Artema loquantur Acta, vel de Divo Nicolao intelligenda sint verba, non semel dubium est. Haec capita 19. 21. legat, cordatus Lector, & judicet.

In Actorum cap. 22. plura profecto sunt animadvertenda. In initio Archangelus Michael ipsi adparuisse narratur: En Actorum verba. *Et post dies septem, revertitur Angelus Dei, & Servo Dei Nicolao, in figura militis apparet, & dicit ei: Postquem tibi Dominus Deus largitus est, nosse per revelationem opera Dei; veni, & tibi visiones Angelorum revelabo. Et dixit ei: Tu vero quis es? Et dicit ei. Ego sum Michael Archangelus, qui ministro tibi quotidie; & mihi praecepit Dominus Deus, ut tibi, quae*

in universum mundum futura sunt, revelarem. Archangelum Michaëlem Divo Nicolao quotidie ministrasse res est nova, quae ex sola istorum Actorum coenosa narratione non est eruenda, si rectam Theologiam sequamur. Perpende insuper ultima verba, Michaëlem nempe Archangelum ei revelaturum, *quae in universum mundum futura sunt*; Sequentia verba incredibilia sunt profecto, *Mihi autem persuadeo, quoniam ipse tu credis Deo*: Nicolaum alloquitur Michaël Archangelus. Oportebat ne, ut sibi persuaderet Archangelus Michaël Divum Nicolaum Deo credere? Si ei quotidie ministrabat, ut ex Actis supra dictum est? Si vera sunt, quae cap. 1. enarrantur in Actis; *quippe qui, cum nasceretur ad duas ferme horas, positus in pelvi, virtute Dei rectus stetit. Qua de re, ejus territi genitores gloriam dederunt Deo: profectique ad monasterium Acalissorum, ad Sanctum hominem Nicolaum, patruum pueri, ei, quae in partu illius evenerant dixerunt; quomodo scilicet rectus stetit in pelvi. Quibus ille precatus dixit: Gloria tibi Deus, quoniam natus est nobis homo, servus tuus. Hic enim Dei voluntate natus est, qui glorificabit Deum in loco isto: quod eis ne ulli dicerent, interdixit.* Haec noverat Michaël Archangelus, qui ei quotidie ministrabat! De eo adhuc puero sic lego cap. 5. *Et dicit mihi Angelus ductor meus: Est puer hic nomine Nicolaus, filius Epiphanii, matris vero Nonnae, qui habitabit in isto loco, & glorificabit patrem nostrum qui in Coelis est: ex utero namque matris, electus*

a Deo

a Deo est. Et invisibilis mihi Angelus factus est. Haec dicebat Servus Dei Nicolaus Archimandrita monasterii Sancti Johannis in Acalisso, prophetans de his, quae futura erant de Sancto puero: & facta est ei requies in Acalisso in Ecclesia Sancti Johannis. Haec erant ne Archangelo Michaëli ignota? Noverat & optime haec omnia: noverat in Monasterio educatum, ac in eo Abbatem factum, sive Archimandritam: multa ab eo patrata miracula noverat absque dubitatione ulla. Quomodo ergo ista cum adlatis verbis coherent, ab Archangelo Michaële, qui ei quotidie ministrabat, prolatis; *Mihi autem persuadeo quoniam ipse ne credis Deo?* Oportebat enim ut sibi persuaderet Archangelus, tantum Virum Deo credere, ac credidisse? Haec omnia clarissime evincunt, Acta haec a quodam Nugivendo, Fabulatoreque fuisse consarcinata: proindeque nulla profecto fide digna esse. Sed hoc etiam ex infra dicendis satius adparebit.

CAP. VI.

Quaedam alia in hisce Actis nuper vulgatis ponderantur.

Tam multa sunt in hisce Actis, quae ea suppositionis falsitatisque arguunt, ut in pluribus Capitibus ea examini subjicere necesse sit. Cap. 23. ista narrantur; *In Myris autem Metropoli, egressa est fama; ac dicebant; quoniam Abbas Sanctae Sion non sinit quemquam in Urbem.*

bem descendere agricolarum. Ut haec autem audivit Sanctissimus Archiepiscopus tunc Philippus; Praesidi Provinciae, & Primoribus ea significavit; quoniam Servus Dei Nicolaus ista fecit. Irati itaque illi, duos clericos in Monasterium Sanctae Sion miserunt ad Servum Dei Nicolaum, eis praecipientes, ut cum festinatione vinctum ad se adducerent Servum Dei. Ministri autem Archiepiscopi, advenientes in Monasterium, dicunt Servo Dei: Calumniae quidem magnae structae sunt adversus Angelum tuum coram te apud Archiepiscopum, Praesidemque, a civitate; & nos miserunt, ut te vinctum in urbem afferremus. Omittimus in hocce Capite atque sequentibus enarrare, Divum Nicolaum *buculas Domino pluribus in locis obtulisse* non autem legi, num vere captus fuerit, vel Praeses, Primoresque suam mutaverint sententiam. Quinimmo quum retulissent Acta, circumjacentes Sanctas Ecclesias Divum Nicolaum visitasse, statim biennium praetereuntes; subdunt cap. 24. *Post annos vero duos pervasit Servum Dei Nicolaum Spiritus Sanctus, ut in adjacentes descenderet oratorias sanctas domos.* Siste, heic Lector, & adlata capitis 23. verba perpende. Primo observa, Philippum Myrorum Archiepiscopum audisse, Divum Nicolaum Monasterii Abbatem nullum agricolarum velle, ut in urbem descenderet, idque Praesidi, Primoribusq. Provinciae significasse; quasi non Archiepiscopis Divi Nicolai tempore, Abbatis fuisset Judex, sed Praeses, Primoresque ejus censores fuerint. Qui tamen Archiepiscopus Ab-

ba-

batem Praesidi Provinciae, ac Primoribus Urbis accusans, *Sanctissimus* adpellatur. Ut haec audivit, sic praefato Actorum cap. 23., *Sanctissimus Archiepiscopus tunc Philippus, Praesidi Provinciae, & Primoribus ea significavit: quoniam Servus Dei Nicolaus ista fecit*. Secundo ponderanda sunt, sequentia verba; *Irati itaque illi*, Praeses nempe, Primoresque Civitatis, *duos Clericos in Monasterium Sanctae Sion miserunt ad Servum Dei Nicolaum, eis praecipientes ut cum festinatione vinctum ad se adducerent Servum Dei. Ministri autem Archiepiscopi, advenientes in Monasterium dicunt Servo Dei: Calumniae quidem magnae structae sunt, adversus Angelum tuum coram te, apud Archiepiscopum, Praesidemque, a civitate, & nos miserunt ut te vinctum in urbem afferremus. Et ait Servus Dei: Novi, & habeo persuasum, quoniam homini haec omnia diabolus suggessit; sed credo Deo quoniam a nobis vilissimis calcabitur. Notum itaque in Traglasseorum oppido factum est, quoniam Dei servus in Urbe calumniis est impeditus: & quoniam quidam urbis Clerici, ab Archiepiscopo Philippo, & a Praeside ascenderunt, ut a monasterio abducerent eum vinctum. Omnes sunt igitur congregati; Servo Dei Nicolao dicentes: Ne tibi solus descendere videatur, quoniam in te magna ira fervet in Civitate*. Praeses Provinciae, Primoresque Civitatis duos Clericos jubent, ut Lictoris officium peragentes, vinctum Venerabilem Abbatem in Civitatem ducant, & in Clericos Lictoris officium peragens, & in Divum Nicolai Monasterii Sanctae

Sion

Sion Abbatem, dominium exercere poterant Provinciae Praeses, Primoresque Civitatis Myrorum? Tertio observa, duos Clericos a Praeside, Primoribusque missos, ut cum festinatione Divum Nicolaum vinctum adducerent, ministros Archiepiscopi adpellare. *Irati itaque illi*, Praeses scilicet, Primoresque urbis Myrorum, *duos clericos in Monasterium Sanctae Sion miserunt, ad Servum Dei Nicolaum, eis praecipientes, ut cum festinatione vinctum ad se adducerent Servum Dei. Ministri autem Archiepiscopi advenientes in Monasterium dicunt Servo Dei.*

Risum stomacumque certe adlata verba movent; *Ministri autem Archiepiscopi, advenientes in Monasterium dicunt Servo Dei. Calumniae quidem magnae structae sunt, adversus angelum tuum coram te apud Archiepiscopum, Praesidemque, a civitate & nos miserunt ut te vinctum in urbem afferremus*. Illa verba *Adversus angelum tuum coram te*, cui sunt applicanda? Num Angelo tutelari Divi Nicolai, contra quem calumnia structae erant? Quis non ridebit ista legens? Certe Divo Nicolao nequeunt applicari, quae sic Acta loquantur; *Dicunt Servo Dei, calumniae quidem magnae structae sunt, adversus angelum tuum coram te, apud Archiepiscopum, Praesidemque, a civitate.*

CAP.

CAP. VII.

Alia argumenta adferuntur, quae Acta isthaec suppofititia, ac falsa esse demonstrant.

ADeo Actorum Divi Nicolai scriptor jejunus est in gestis ejus ad Episcopatum adsumti describendis, ut ipsemet Falconius pedem figat, & summopere admiretur. Acta audiamus cap. 29. *Post tres autem menses, Philippus Sanctissimus Myrorum Archiepiscopus ei significavit, ut descenderet in Metropolim. Erat autem dies sabbati; & sequenti Sancta Dominica, Sanctissimus Archiepiscopus ipsi aperuit, de eo Episcopo ordinando. Ergo in introitu ad Synaxim, in Sancta Catholica, & Apostolica Dei Ecclesia Sanctae Irenis, ei schema tradidit Sacerdotii, eumque renunciavit civitatis Episcopum Pinarorum, atque in praedictam civitatem eum misit. Tunc autem omnes mirati sunt de his, quae circa Sanctum virum Nicolaum facta sunt; & quomodo eum Deus glorificavit. Post autem veluti annos tres, ex quo ipse est inthronizatus*. Deinde quid egerit tacet omnino. Refert autem Templum tantummodo in Dei, ac B. M. V. honorem construxisse, aridum, lunaticamque sanasse, quatuor liberasse a Demone oppressos, cuidam sterili masculinam prolem prophetasse, ac precibus obtinuisse, & cum quibusdam in Civitate Myrae, celebrata Synodo, feliciter in Domino obiisse. En ma-

gna

gna Divi Nicolai gesta in Pontificatu ! Credibile est Artemam Divi Nicolai fratrem vitam ejus scripsisse ; virtutum autem heroicarum, ac omnium gestorum ejus in Pontificatu narrationem omisisse ? Quinimmo quid primo Episcopatus triennio egerit, silet omnino, atque ab ejus electione ad aliqua enarranda praecipitanter excurrens tres primos annos omnino praeteriit. Cap. 29. *Eumque renunciavit Civitatis Episcopum Pinarorum ; atque in praedictam Civitatem eum misit. Tunc autem omnes mirati sunt de his, & quae circa sanctum virum Nicolaum facta sunt, & quomodo eum Deus glorificavit. Post autem veluti annos tres ex quo ipse est inthronizatus.*

Tria respondet Cl. Falconius, qui hanc robustam praevidit objectionem, ut ab ea se expediret : & si fateatur sinceritate summa tantum ei silentium displicuisse in Proleg. c. 3. nu. 4. 5. fol. 3. cap. 7. nu. 1. fol. 7. & nu. 7. 8. fol. 8. 9. Primo ait, Artemam Actorum Divi Nicolai scriptorem, narrationis virtutum ejus fuisse oblitum. Lector autem prudens, cordatusque judicet, num Auctor Synchronus dum alicujus eximii viri Gesta suscipit enarranda, virtutum ejus oblivisci poterit. Hinc Cl. Viri responsionem referre, ac rejicere idem profecto erit. Cap. 5. in Proleg. nu. 2. fol. 6. col. 1. *Non datur autem triumphus sine victoria, nec victoria sine pugna, nec pugna aliqua sine pugna, in victoria est Triumphus ; & ex mensura & merito hostis, qui victus est. Sanctorum*

ergo merita, ad mensuram tantum, & ex opposito devicti hostis; vitij scilicet, mundi, & carnis, ponderantur; & sine iis non dantur in Coelo Sancti. In Nicolao devictos hostes nescimus (nisi pro iis Daem●●as supponamus) quia eos ipsi Artemae placuit oblivisci.

Quia autem doctissimus Auctor summa eruditione perornatus datam responsionem satisfacere haud posse cognoverat, aliam adfert cap. 7. quae certe ex se ipsa corruit, evanescit, & in fumum abit: ait enim, Artemam oblivionis, ac reticentiae non esse accusandum, insimulandum vero Amanuensem, quia taedio prolixitate affectus ea praetermisit. En ejusdem Cl. Falconii verba in Proleg. c. 7. num. 7. & seq. fol. 9. col. 1. *Interim nemo scribitur, e sua Pinarorum Ecclesia venisse, ac interfuisse funeri sui Episcopi: quod mirandissimum est silentium: par certe (& echus veluti) primo illi, de nullo accessu, capta possessione, residentia ac regimine suae Ecclesiae. In his tanta accusanda incuria, & castiganda; cum in depositione ejus, est summa cura. Depositum (inquiente Artema) ejus corpus, & ejus Ecclesia Sanctae Sion, ubi reliquiae Sancti Johannis Baptistae asservantur, & S. Stephani protomartyris, & S. Theodori (illius dicti santificati, discipuli S. Pachomii) & Sanctorum Martyrum quadraginta Sebastenorum; in cubiculo dextero faeminarum, ad hujus dexteram collocatum. Sane ad hoc silentium, non habeo quid reponam. Artemam reticentiae incredibilis non occulto: amanuensem utrobique insimu-*

mu-

mulo: qui pertaesus prolixitatis, pretermiserit, quae, praeter miracula, necessaria non credebat. Accusatio excusatoria, non in Verrem, sed pro Rabirio, & pro Muraena. Et post pauca; *ex magno silentio, tantae suspiciones mihi, quae forsitan aliis erunt plures.* Hocce Scriptoris silentium, ut dictum est etiam doctissimum Falconium offendit, ut cap. 7. adserit, cujus verba referemus infra; & cap. 13. in Proleg. ubi haec habet num. 4. & 5. *optandum praeterea erat, ut quomodocumque, descripsisset, quibus virtutum gradibus, suam Climacem; quo sudore, & quibus praeliis, sui, & suorum hostium victor Nicolaus; tantam perfectionem, & sanctitatem sit assecutus; Interiorem nempe hominem, nec ei de exteriori tantum homine esset cura. Ast viri Dei, qui Spiritu Dei aguntur: ex exterioribus hisce interiorem hominem, facile & certo arguunt. Celant summo studio Sanctiores occulta sua; nec aliter Nicolaus, se gessisse credendus est, ac prefati Sancti, de quibus fidelissimi illi Authores narrarunt gesta. His autem exemplis, & monumentis, maxime proficiunt Christiani; post eos Duces in brevi, vel longo itinere hujus vitae. Ut fortiter nempe, patienter, ac longanimiter resistant diabolo, & pompis ejus: & ut assequantur similiter sanctitatem. Haec planum, suave, & non longum iter docent vocatos, & electos in via Domini; & ut facilius in se erigant Templum Dei: incedentes, non per latam viam, sed per angustum, & durum callem. At noster Author, ab initio ad finem usque, totus est in colligendo prodigia & miracu-*

la : iisque corollam magnam indesinenter intexit. *In quo tres alios sequitur Sanctos Evangelistas.* Hic etiam observa, amice Lector, num Artemas, qui Gesta Divi Nicolai suscipit enarranda, virtutumque ejus obliviscitur, Evangelistas sequatur: Audi interim Cl. Falconium; in Proleg. cap. 3. num. 1. *Simplicissima est dictio nostri Authoris: nec ipse de elocutionis vernantia curat quidquam: cui oppido satis est; ut cum lectoribus, quomodolibet communicet sua sensa. Non summa ergo ei, nec media dictionis est elegantia, aut sermonis ubertas, aut orationis aliqua est suavitas. Impolitus est: huicque totus incumbit, imitatus, secutus Dominum in Parabolis, Evangelistas, ac Apostolos in rerum, & miraculorum narratione.* Et num. 6. *Author autem hic noster (quod vere displicet, & fatemur) Sanctitatem supponit Nicolai; & raro, & obiter, sanctificationis, & viae illius verba facit, nec in ejus rebus, parcior est, quam, ut dixi, fuerunt Evangelistae.*

Revera autem incredibile est Amanuensem virtutes resecasse, miracula autem suscepisse exscribenda. Si autem Amanuensis est insimulandus, Acta integra corruent. Potuit enim Amanuensis Acta corrumpere, & vitiare: neque fides amanuensis illi erit adhibenda, qui pro suo arbitrio virtutes resecat. His adde quo argumento Amanuensem probat Cl. Falconius *prolixitatis pertaesum praetermisisse quae praeter miracula necessaria non credebat?* Numne virtutes in Divorum Actis non sunt necessariae? Sed pro-

prolixitatem offendisse Amanuensem, ejus affectum toedio multa praetermisisse, qua ratione dicemus, nisi ex conjectura ad arbitrium ficta? Num ne etiam reum dixerimus Amanuensem absque probatione ulla? *Sed nemo praesumitur malus, nisi probetur*, humanae Leges adserunt. . .

Quum adlatas responsiones ipsemet Cl. Falconius cognovisset vim argumenti non labefactare, neque ullo modo infringere, cap. 8. aliorsum objectionis robur satagit enervare. Haec sequenti capite examini subjiciemus.

C A P. VIII.

Num quae adserit Cl. Falconius in Prolegom. cap. 8. vim habeant, expenditur.

IN Prolegomenis cap. 8. cui titulus, *Actorum nostrorum Illustratio, & Comprobatio* a num. 8. ad 12. totus est Cl. S. Severinae Metropolita in Artema defendendo, quem Divi Nicolai fratrem fuisse a se nuper vulgata Acta testantur cap. 17. 19. 20. 21. 24. & 32. & horum Actorum scriptorem fuisse tradit cap. 3. in Proleg. fol. 3.; quique virtutum ejus narrationem omisit, ac ex Actis miracula tantum enarrat. Plures adserit Auctore Synchronos Divorum gesta scripsisse, totosque esse in miraculis describendis: & tamen ipsorum Historias a Clarissimis Criticis, praecipue a Tillemontio, & Bailletio recipi, non reprobari.

Multa exempla profert : quorum aliqua heic adferemus ; omissis aliis, quum eadem in omnibus occurrat ratio.

Capite igitur octavo num. 8. & seqq. fol. 11. & seq. haec habet : *Hinc , ne per singula nostrorum Actorum capita procedamus*, *quae possint imperitum Criticum remorari ; incipiamus a beato Gregorio Magno , qui Benedicti Sancti describens vitam , in Dialogorum 2. , de more seculi quinti & sexti (ita etiam noster Artemas) pauca refert ejusdem Acta ; & totus est in miraculis . Sancti Theodori historia Siceotae Episcopi Anastasiopoleos in Galatia ; ab Eleusio (dicto Georgio) scripta est . Hic familiaris , & superstes Sancto , displicet quidem Tillemontio , & Bailletio ob miracula ; qui ipsum tamen habent sincerissimum , & magni pretii ejus vitam . Natus ille est sub Justiniano , factus Episcopus anno 582. , mortuus an. 613. vigesima secunda die Aprilis . S. Abbas in Bithynia Nicetas , natus est in Caesarea Bithyniae ; in eadem Provincia fuit Abbas Monasterii medicaei sub monte olympo : S. Tarasius CP. Patriarcha , eum presbyterum ordinavit . Ejus vitam mortui an. 824. paulo post scripsit ejus discipulus Theosterictus , qui miracula ejus affert : & Bailletius , qui ut sincerum laudat Authorem ; tertia die Aprilis , nil ejus opponit narrationibus .* Num. 9. *Sanctus Pachomius, Fundator vitae Coenobiticae in Thebaide ; anno circiter 279. natus , defunctus est anno 349. Vitam ejus scripsit monachus Anonymus , ejusdem Monasterii Tabennarum , tempore ejus discipulorum (scilicet circa finem illius seculi) tanta cura , diligentia*

tia

tia judicio , & veritate ; ut quamquam in ea legantur frequentissimae visiones , miracula , prophetiae &c. Tillemontius tamen , Bailletius , eruditique omnes nil in ea carpant : quin habeant rem authenticam , & oppido pretiosam , maii die decimaquarta . Post pauca ; *S. Hilarion Abbas , Patriarcha Caenobitarum in Palaestina , natus est anno circiter* 291. , *denatus anno* 371. *S. Hieronymus quadraginta circiter & novem annos ab ejus obitu , vitam hanc exaravit ; onustam miraculis , prodigijs , prophetijs . Eum tamen , ne unus quidem insimulat mendacij , aut falsitatis . Lege ipsam , vel in ejus operibus , vel die* 21. *Octobris ; apud Tillemontium , Bailletium &c. num.* 11. *Neocaesareae in Ponto Episcopus S. Gregorius , dictus ob miracula Thaumaturgus (ut ex eadem causa , Nicolaus) natus circa annum* 210. *a S. Phaedimo Episcopo Amaseno , qui habebat Spiritum prophetiae ; Neocaesareae Episcopus , ob eminentes virtutes , & sanctitatem , anno circiter* 245. *ordinatur. Ipsemet in Panegyri quadam , dicta magistro suo , suae juventutis , studiorum rationes , & conversionis ad Christi fidem , historiam scribit . Reliqua contexuit , item in Panegyri ejus , Nyssenus S. Gregorius centum viginti circiter annos , post ejus obitum , qui accidit die* 17. *Novembris anno* 269. *Post conversionem (ipse narrat Neocaesariensis) in visione quadam , apparet ei Virgo Maria ; quae Sancto Evangelistae Johanni praesenti imponit , ut ei veram exponat religionem Evigilans illico e lecto surgit , Johannem videt , & ab eo clarissime audit omnia , & edocetur . Rem ille in Panegyri*

ipse testatus est. Miracula, prodigia, montis particula retrocessa, palus miraculo exsiccata, lycus amnis coercitus, baculus siccus, viridis redditus, daemones e simulacris, & ex hominibus ciecti, prophetico spiritu praedicta, & verificata: haec & alia, Magnum Basilium impulerunt, ut Gregorium cum Moyse, Prophetis, & Apostolis compararet. Alia non addo. Celebre est ejus encomium Tillemontii, & Bailletii, qui verbotenus hunc exscribit. Tandem num. 12. sic ait S. Severini Abbatis, & Apostoli Norici scripsit vitam, Neapolitanus Eugipius, Secundus Abbas nostri Monasterii Lucullani, anno 490. aequalis Sancto, instructissimus ejus vitae; ita eam scripsit, ut censor nullum eam quiverit arrodere, ob miracula, & prophetias, omnes ipso vivente verificatas: Januarii die 8. anni 481. obiit Severinus Anno 494. ad Castrum Lucullanum; tum anno 920. Neapolim ejus corpus translatum fuit, ubi hactenus colitur, & servatur.

Haec, aliaque Cl. Falconius adfert, ut suum (personatum ne dicam, aut somniantem?) Artemam defendat. Sed revera qui Acta divi Nicolai consarcinavit, defendi nequit: Aliud enim est in adlatis divorum Gestis virtutes referri, ac miracula, prophetiasque narrari, quae omnia a criticis suscipiuntur; aliud est in hisce Divi Nicolai Actis tantummodo miracula enarrari, virtutibus omissis, quae ipsum vere pium, Deoque gratum reddebant. Miracula Divi Nicolai narrat ideatus Artemas, virtutes vero nequaquam.

eum

eum facit Pinarorum Episcopum; sed quo zelo suam rexerit Ecclesiam, silet omnino: Quinimmo quid primo Episcopatus triennio fecerit, silentio praetergreditur: en ejus verba cap. 29. pag. 26. *Ergo in introitu ad Synaxin, in Sancta Catholica, & Apostolica Dei Ecclesia Sanctae Irenis, ei Schema tradidit Sacerdotii: eumque renunciavit Civitatis Episcopum Pinarorum; atque in praedictam Civitatem eum misit. Tunc autem omnes mirati sunt de his, quae circa Sanctum virum Nicolaum facta sunt; & quomodo eum Deus glorificavit. Post autem veluti annos tres, ex quo ipse est inthronizatus*. Si templum in honorem Dei, ac Virginis Matris erectum, septem Miracula excipias, ac in Myrensi Synodo eum adstitisse, nihil aliud de ejusdem Episcopatu refert, & ad ejus beatum exitum referendum transit. Caeteri scriptores, qui Divorum Gesta narratione complectuntur, virtutes eorum referunt, deindeque Miracula narrant: Neque, ut de Artema loquitur Cl. Falconius, dum Gesta Divorum referunt, virtutem eorum oblivifcuntur; & revera oblitum fuisse Artemam supra diximus ex eodem Cl. Falconio.

Ut autem melius nostra firmetur sententia, laudatos Auctores consulere in animo est: Ipsi enim, & miracula narrant, & virtutes Divorum referunt: quodque est magis ponderandum, in virtutibus enarrandis toti sunt: deindeque ad miracula referenda transeunt. Primo loco Divum Gregorium laudat Cl. Falconius

nius Divi Benedicti Monachorum Occidentalium Patriarchae Gesta enarrantem. Sed si vitam Divi Benedicti adcipias a Divo Gregorio in secundo Dialogorum libro scriptam, eum noveris, non tantum miracula, sed cum miraculis virtutes descripsisse. Refert enim cap. 1. tom. 2. op. col. 209. Sublaci in arctissimam specum se abdidisse, ubi per triennium vixit, en verba; *Sed Benedictus plus appetens mala mundi perpeti, quam laudes; & plus pro Deo laboribus fatigari, quam vitae hujus favoribus extolli, nutricem suam occulte fugiens, deserti loci secessum petiit, cui Sublacus vocabulum est, qui ab Romana Urbe quadraginta fere millibus distans, frigidas atque percipuas emanat aquas. Quae illic videlicet aquarum abundantia in extenso prius lacu colligitur, ad postremum vero in amnem derivatur. Quo dum fugiens pergeret, monachus quidam Romanus nomine, hunc euntem reperit, quo tenderet requisivit. Cujus cum desiderium cognovisset, & secretum tenuit, & adjutorium impendit, eique sanctae conversationis habitum tradidit & in quantum licuit, ministravit. Vir autem Dei ad eumdem locum perveniens, in arctissimam specum se tradidit, & tribus annis, excepto Romano Monacho, hominibus incognitus mansit.*

Pastores instruxisse narrat cap. eodem Gregorius col. 213. Deinde sic refert cap. 2. col. 713. *Quadam vero. Dum solus esset, tentator adfuit. Nam nigra parvaque avis, quae vulgo merula nominatur, circa ejus faciem volitare caepit, ejusque vultui importune insistere, itaut manu capi pos-*

possfet, si hanc vir sanctus tenere voluisset: sed signo crucis edito recessit avis. Tanta autem carnis tentatio, ave eadem recedente secuta est, quantam vir sanctus numquam fuerat expertus. Quamdam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante ejus mentis oculos reduxit: tantoque igne Servi Dei animum in specie illius accendit: ut se in ejus pectore amoris flammavix caperet, & jam etiam pene deserere eremum, voluptate victus, deliberaret. Cum subito superna gratia respectus, ad semetipsum reversus est, atq. urticarum, & veprium juxta densa succrescere fruteta conspiciens, exutus indumento, nudum se in illis spinarum aculeis, & urticarum incendiis projecit: ibique diu volutatus, toto ex eis corpore vulneratus exiit, & per cutis vulnera eduxit a corpore vulnus mentis; quia voluptatem traxit in dolorem, cumque bene paenaliter foris arderet, extinxit quod intus illicite ardebat. Vicit itaque peccatum, quia mutavit incendium, ex quo videlicet tempore, sicut post discipulis ipse perhibebat, ita in eo est tentatio voluptatis edomita ut tale aliquid in se minime sentiret. Caeperunt postmodum multi jam mundum relinquere, atque ad ejus magisterium festinare. Liber quippe a tentationis vitio, jure jam factus est virtutum magister. Unde & per Moysen praecipitur, ut Levitae a viginti quinque annis, & supra, ministrare debeant: Ab anno vero quinquagesimo custodes vasorum fiant.

XII. Monasteria à Divo Benedicto extructa fuisse narrat cap. 3. col. 220. Gregorius: deindeque Sublaco relicto Casinum petiisse. *Castrum namque*, sic cap. 8. col. 229., *quod Cassinum di-*

dicitur, in excelsi montis latere situm est, qui videlicet mons distenso sinu hoc idem castrum recepit. Sed per tria millia in altum se subrigens, velut ad aera cacumen tendit; ubi vetustissimum fanum fuit in quo & antiquorum more gentilium a stulto ethnicorum populo Apollo colebatur. Circum quaque etiam in cultu demonum luci succreverat, in quibus adhuc eodem tempore infidelium insana multitudo sacrificijs sacrilegis insudabat. Illuc itaque vir Dei conveniens, contrivit idolum, subvertit aram, succendit lucos, atque in ipso templo Apollinis, oraculum beati Martini, ubi vero ara ejusdem Apollinis fuit, oraculum Sancti Johannis construxit, & commorantem circumquaque multitudinem praedicatione continua ad fidem vocabat. Ex his aliisque liquet Divum Gregorium praeter miracula Divi Benedicti virtutes enarrasse. In eodem capite 8. col. 228. in fine, & seq. sic lego; *mira sunt, & multum stupenda, quae dicis;* (Petrus cum Divo Gregorio in Dialogo loquitur): *nam in aqua ex petra producta, Moysen; in ferro vero, quod ex profundo aquae redit, Eliseum; in aquae itinere, Petrum; in corvi obedientia, Eliam; in luctu autem mortis inimici, David video. Ut perpendo, vir iste spiritu justorum omnium plenus fuit.*

Infirmum etiam est ex S. Pachomii vita desumtum argumentum. Ibidem enim non miracula tantum referuntur, sed virtutes praecipuae: quod ex Capitulorum titulis, quos hic adferre placet, liquet aperte. Apud to. 3. Maij Bollandiani ad diem 14. fol. 295. & seq. *Prologus de initiis Monachatus in Aegypto cap. 1.*

Pa-

Pachomii adolescentia , & conversio . Monachatus sub Palaemone : hujus Sanctitas , & mors. Cap. II. *Pachomii in vivendo severitas , animi demissio , pugna adversus daemones , cura de discipulis , & Monasteriis .* Cap. III. *Prudentia in regendo : zelus , & bonum exemplum Pachomii Monasteria ordinantis : Theodori novitii de matre victoria .* Cap. IV. *Pachomii moderatio erga immorigeras , delinquentes , pueros , & aegros : miracula quaedam , & monita Spiritualia : Theodori profectus .* Cap. V. *alia tria monasteria suscipit Pachomius , & in iis varia spiritualia documenta tradit .* Cap. VI. *Pachomii , & Theodori dexteritas in curandis Fratrum tentatorum infirmitatibus . Hic aliique monasteriis profecti a Sancto* Cap. VII. *Alia monasteria suscepta : Fratres varie instructi , & adjuti a Pachomio , & Theodoro .* Cap. VIII. *Varia praecepta regiminis , & Spiritus a Pachomio data : delinquentes cum magno fructu correcti .* Cap. IX. *Theodori ex nova probatione profectus . Pachomii in Synodo Latopolitana vexatio , morbus , obitus .*

Virtutes ergo narrat , & praecipue , vitae S. Pachomii Scriptor : Quas virtutes Personatus ac fictitius Artemas de Divo Nicolao scribens filet omnino .

Quod ad vitam Divi Hilarionis a Divo Hieronymo scriptam pertinet , falsum est *eam onustam esse miraculis prodigiis , prophetiis ,* virtutibus omissis : quod si verum esset ad defendendum Artemam sufficeret . En aliqua Divi Hieronimi verba to. I. op. 5. Hier. fol. *Quamquam enim Sanctus Epiphanius , Salaminae Cypri Epi-*

Episcopus, qui cum Hilarione plurimum versatus est laudem ejus brevi epistola scripserit, quae vulgo legitur: tamen aliud est, locis communibus laudare defunctum; aliud defuncti proprias narrare virtutes .... Audiens autem tunc celebre nomen Antonii, quod per omnes Aegypti populos ferebatur, incensus visendi ejus studio, perrexit ad Eremum: & statim ut eum vidit, mutato pristino habitu, duobus fere mensibus juxta eum mansit, contemplans ordinem vitae ejus, magnamque gravitatem, quam creber in oratione, quam humilis in suscipiendis Fratribus, severus in corripiendis; alacer in exhortandis esset; & ut continentiam ubique ejus asperitatem nulla unquam infirmitas frangeret. Porrò frequentiam eorum, qui ad eum ob varias passiones aut impetus daemonum concurrebant, ultra non ferens; nec congruum esse ducens, pati in eremo populos civitatum: sicque sibi magis incipiendum esse, ut caepisset Antonius, illum quasi virum fortem victoriae praemia accipere, se vero necdum militare caepisse; reversus est cum quibusdam monachis, ad patriam; & parentibus jam defunctis, partem substantiae Fratribus, partem pauperibus largitus est, nihil sibi omnino reservans, timens illud de Actibus Apostolorum, Ananiae, & Sapphirae vel exemplum, vel supplicium, maximeque Domini memor, dicentis: Qui non renunciaverit omnibus quae habet, non potest meus esse discipulus. Erat autem tunc annorum quindecim. Sic nudus, & armatus in Christo, solitudinem, quae in septimo miliario a Majoma, Gazae emporio, per litus euntibus Aegyptum ad laevam flectitur, ingressus

sus est; cumque essent cruenta latrociniis loca, & propinqui, amicique ejus imminens periculum denunciarent, contemsit mortem, ut mortem evaderet. Mirabantur omnes animum, mirabantur aetatem, nisi quod flamma quaedam pectoris, & scintillae fidei in oculis relucebant. Lenes erant genae, delicatum corpus, & tenue, & ad omnem injuriam impatiens, quod levi vel frigore, vel aestu posset affligi. Igitur sacco tantum membra coopertus, & pelliceum habens ependyten, quem illi beatus Antonius proficiscenti dederat, sagumque rusticum inter mare, & paludem; vasta, & terribili solitudine fruebatur, quindecim tantum caryças post solis occasum comedens; & quia regio latrociniis infamis erat, numquam in eodem loco mansitans. Quid faceret diabolus? quo se verteret? qui gloriabatur antè, dicens: In Caelum ascendam: super sidera caeli ponam thronum meum, & ero similis altissimo: cernebat se vinci a puero, & prius ab eo calcatum fuisse, quam per aetatem calcare potuisset. Titillabat itaque sensus ejus, & pubescenti corpori solita voluptatum incendia suggerebat. Cogebatur tyrunculus Christi cogitare quod nesciebat: & ejus rei animo pompam volvere, cujus experimenta non noverat. Iratus itaque sibi, & pectus pugnis verberans quasi cogitationes caede manus posset excludere, ego inquit, aselle faciam ut non calcitres; nec te hordeo alam, sed paleis: Fame te conficiam, & siti: gravi onerabo pondere: per aestus indagabo & frigora, ut cibum potius, quam lasciviam cogites. Herbarum ergo succo, & paucis caryçis post triduum vel quatriduum deficientem animam su-

sustentabat orans frequenter, & psallens, & rastro humum fodiens; ut jejuniorum laborem labor operis duplicaret. Simulque fiscellas junco texens, aemulabatur aegyptiorum monachorum disciplinam, & Apostoli sententiam, dicentis: qui autem non operatur, non manducet. Sic attenuatus, & in tantum exeso corpore, ut ossibus vix haereret.

Post pauca *Igitur a sextodecimo usque ad vicesimnm suae aetatis annum aestus, & pluvias brevi tuguriunculo declinavit, quod junco & carice texerat. Extructa deinceps brevi cellula quae usque hodie permanet, latitudine pedum quatuor, altitudine pedum quinque, hoc est statura sua humiliore, porro longitudine paulo ampliore, quam ejus corpusculum patiebatur, ut sepulchrum potius, quam domum crederes; capillum semel in anno Die Paschae totondit: super nudam humum, stratumque junceum usque ad mortem cubitavit: saccum, quo semel fuerat indutus, numquam lavans: & superfluum esse dicens, mundicies in cilicio quaerere. Nec mutavit alternam tunicam, nisi cum prior penitus scissa esset. Scripturas quoque Sanctas memoriter tenens, post orationes, & psalmos, quasi Deo praesente, recitabat. Et quia longum est per diversa tempora carptim ascensum ejus edicere, comprehendam breviter ante lectoris oculos vitam ejus pariter exponens, & deinceps ad narrandi ordinem regrediar. A vigesimo primo anno usque ad vicesimum septimum, tribus annis dimidium lentis sextarium madefactum aqua frigida comedit, & aliis tribus panem aridum cum sale, & aqua. Porro a vigesimo septimo usque ad trigesimum, herbis*

agre-

agrestibus , & virgultorum quorundam radicibus crudis sustentatus est . A tricesimo autem primo usque ad tricesimum quintum , sex uncias hordeacei panis , & coctum modice olus absque oleo in cibo habuit . Sentiens autem caligare oculos suos , & totum corpus impetigine , & pumicea quadam scabredine contrahi ad superiorem victum adiecit oleum : & usque ad sexagesimum tertium vitae suae annum hoc continentiae cucurrit gradu , nihil extrinsecus rei gustans . Inde cum se videret corpore defatigatum , & propinquam putaret imminere mortem , a sexagesimo quarto anno usque ad octogesimum pane abstinuit , incredibili fervore mentis ; ut eo tempore quasi novus accederet ad servitutem Domini , quo caeteri solent remissius vivere . Fiebant autem ei de farina , e comminuto olere sorbiciunculae cibo , & potu vix quinque uncias appendentibus : Sicque complens ordinem vitae , nunquam ante solis occasum , nec in diebus Festis , nec in gravissima valetudine solvit jejunium . Sed jam tempus est , ut ad ordinem revertamur . Integram Hilarionis vitam a Divo Hieronymo scriptam hic referre opus esset , ut noscatur praeclarissimum Ecclesiae Doctorem , non tantum Gesta *miraculis , ac prophetiis* onusta narrasse , sed miraculis , prophetiisque innumeras *Virtutes* intexuisse : Tandem paulo antefinem sic narrat . *Semper enim silentium & vitam ignobilem desiderabat . Igitur octogesimo aetatis suae anno , cum absens esset Hesychius , quasi testamenti vice , brevem manu propria scripsit Epistolam , omnes divitias suas ei derelinquens , Evangelium scilicet , & tunicam sacceam , cucul-*

am , & palliolum : nam minister ejus ante paucos dies objerat : venerunt itaque ad aegrotantem de Papho multi religiosi viri , & maxime , quod eum dixisse audierant , jam se ad Dominum migraturum , & de corporis vinculis liberandum ; sed & Constantia quaedam , sancta femina ; cujus generum , & filiam de morte liberaverat unctione olei , quos omnes adjuravit , ut ne puncto quidem horae post mortem reservaretur , sed statim eum in eodem hortulo terra operirent , sicut vestitus erat in tunica cilicina , & cucullа , & sago rustico . Jamque modicus calor tepebat in pectore ; nec praeter sensum , quidquam vivi hominis supererat : & tamen apertis oculis loquebatur : egredere , quid times ? egredere anima mea , quid dubitas ? septuaginta prope annis servisti Christo , & mortem times ? in haec verba exhalavit spiritum .

Qui vitam Divi Gregorii Thaumaturgi legit a Divo Gregorio Nysseno scriptam to. 3. op. fol. 534. & seqq. clarissime cognoscit ipsum Egregii viri miracula enarrare , ipsiusque heroicas virtutes referre . Sufficit sequentia verba legere , non longe a fine fol. 574. lit. D. ex quibus eruitur , quo zelo , quaque virtute Episcopale munus obierit : *Cum autem hoc modo se gereret , & munere suo fungeretur in Ecclesia administranda , & antequam excederet vita , cuperet omneis a simulachris ad salutarem fidem videre conversos : Ubi suum obitum praesensit , studiose diligenterque totam urbem , agrumque circa vicinum perscrutatur , scire valens , ecqui adhuc essent extra fidem relicti . Ut igitur cognovit , non plures septem-*

ptemdecim esse, qui in antiquo errore permansissent, acerbum quidem etiam hoc, inquit, ad Deum suspiciens; deesse aliquid eorum plenitudini, qui servantur: verumtamen magna gratiarum actione dignam esset ajebat; quod totidem simulachrorum cultores relinqueret ei, qui sibi successurus esset in Ecclesia, quot ipse Christianos accepisset: precatus autem & iis, qui eam credidissent, incrementum, & perfectionem, & incredulis conversionem, ita, tandem ex vita humana ad Deum migrat, obtestatus necessarios suos, ne peculiarem sibi locum sepulturae compararent. Nam si vivus nullius loci Dominus vocari voluisset, sed in alienis tamquam inquilinus, & peregrinus habitans, vitam transegisset, ne post mortem quidam prorsus inquilinatum sibi dedecori fore putaret. Si nihil aliud de Divo Gregorio Thaumaturgo referret Nyssenus, nisi Neocaesareensem populum ab Idololatria ad Christianam fidem a praeclarissimo Antistite vocatum, hoc non innueret, immo abunde demonstraret qua erga Deum, proximumque charitate flagraret, quoque heroico zelo commissum a Deo sibi gregem rexisset! In tota autem Historia miracula tanti viri describit Nyssenus, egregiasque virtutes, quibus ejus Anima ornata erat.

In S. Severini Noricorum Apostoli vita, miracula, ac prophetiae narrantur, sed virtutes non omittuntur cap. 2. num. 11. Ap. to. 1. Jan. Johannis Bollandi fol. 487. sic lego; *Deinde B. Severinus in locum remotiorem secedens qui ad vineas vocabatur, cellula parva contentus, ad praedictum oppidum remeare divina revelatione com-*

pellitur , ita ut quamvis eum quies cellulae delectaret , Dei tamen justis obtemperans , monasterium haud procul a civitate construeret ubi plurimas sancto caepit informare proposito , factis magis quam verbis animas instruens auditorum . Ipse vero ad secretum habitaculum , quod Purgum oppidum appellatur ab accolis , quinque a Favianis distans milliariis , saepius secedebat , ut hominum declinata frequentia , quae ad eum venire consueverat oratione continua Deo protinus inhaereret . Sed quanto solitudinem incolere cupiebat , tanto crebrius revelationibus monebatur , ne praesentiam suam populis denegaret afflictis . Proficiebat itaq. per singulos dies ejus meritum , crescebatque fama virtutum , quae longe lateque discurrens , caelestis gratiae in eo signa pandebat . Nesciunt enim latere quae bona sunt cum juxta sententiam Salvatoris , nec lucerna sub modio contegi , nec in monte posita civitas possit abscondi . Inter caetera enim magnalia , quae illi Salvator indulserat , praecipuum abstinentiae munus accipiens , carnem suam plurimis subjugabat inediis , docens corpus , quod cibis abundantioribus enutritur , animae interitum protinus allaturum . Calceamento nullo penitus indutus , ita media hyeme quae in illis regionibus saeviore gelu torpescit , nudis pedibus semper ambulare onntentus , singulare patientiae dabat indicium . Ad cujus immanitatem frigoris comprobandam , testem constat esse Danubium , ita saepe glaciali nimietate concretum , ut etiam plaustris solidum transitum subministret . Qui tamen talibus per Dei gratiam virtutibus sublimatus , intimam humilitatem fatebatur dicens : Ne putetis mei meriti esse quod cer-

ternitis, vestrae est potius salutis exemplum. Cesset jam humana temeritas, elationis supercilium comprimatur, ut aliquid boni possimus eligimur, dicente Apostolo: Qui elegit nos ante constitutionem mundi, ut essemus sancti, & immaculati in conspectu ejus orate imo pro me, ut non ad condemnationis cumulum, sed ad justificationis augmentum Salvatoris mihi dona proficiant. *Haec, & his similia solebat proferre cum fletibus, miro erudiens homines humilitatis exemplo, cujus virtutis fundamento munitus, tanta divini muneris claritate fulgebat; ut ipsi quoque hostes haeretici reverentissimis eum officiis honorarent.* Num. 12. narratur Rugiorum Regem salutaribus monitis a Divo Severino fuisse instructum. Cap. 3. nu. 15. refert Auctor, contemtum servorum Dei non fuisse iratum nu. 16. Captivos redemisse, ac Divorum conlegisse Reliquias nu. 12. Episcopatum recusasse, ac monachos instruxisse refert Eugipius, captivis, & afflictis opem tulisse, ac nefanda sacrificia miraculose detexisse, ac abolevisse narratur in cap. 4. Capite quinto miracula ab eo patrata idem Eugipius refert; sed capite 6. captivos, paupeves, afflictosque juvasse narrat, ac cap. 8. periclitantibus, aegris, egenisq. opem tulisse. Tandem cap. 2. describit Eugipius Rugiorum Regem, Reginamque jam moriturum Divum Severinum monuisse, Frederico Regi justitiam commendasse, monita discipulis dedisse, tandemque spiritu Dei plenum in Domino obiisse.

Ex his ergo habemus non bene Artemam Gestorum Divi Nicolai Scriptorem a Cl. Falconio defendi, quia virtutes ejus omisit, ex adlatis, aliisque Scriptoribus exemplis petitis: Nam isti Divorum Miracula, prophetiasque retulerunt: Artemas autem virtutum Divi Nicolai narrationem praetermittit.

CAP. IX.

Reliqua in Actis observatione digna referuntur, atque examinantur.

TAnta pro Actorum Divi Nicolai, quae nuper vulgata sunt, suppositione, falsitateque nobis suppetunt, argumenta, ut qui ea perpenderit, in nostram cogetur descendere sententiam. Cap. 13. Actorum fol. 28. haec leguntur; *Imminente autem tempore Rossaliorum progenitoris nostri S. Nicolai*: quid sibi velint haec verba, *tempore Rossaliorum*, (hoc est festo Pentecostes, ut ibidem in notis legitur). *Progenitoris nostri Sancti Nicolai* judicent eruditi. In eodem capite dum mors Divi Nicolai narratur, dicitur praesente etiam Diacono, & Cellarario Nicolao: Ducangius vir Cl. haec Acta non observavit, qui in Glossar. Med. Lat. dum *Cellararii* mentionem facit, pro hac voce Caroli M. Capitula ad monachos refert ann. 789. cap. 6. si enim haec Acta cognovisset, hanc vocem antiquiorem fuisse tradidisset profecto.

Sed

Sed has minoris momenti res omittamus: dum ad demonstrandam Actorum falsitatem robustiora ex iisdem Actis depromta habemus argumenta.

Capite 33., & ultimo sic legitur pag. 29. *Dei autem Servus, & Sanctissimus Episcopus Nicolaus, defunctus est, juxta Dei benignitatem, mense Decembri, die sexta, feria quarta, Indictione decimatertia: sub Imperio amantis Christi Imperatoris nostri Justiniani, anno decimo octavo: sub sedente Sanctissimo Archiepiscopo, & Patriarcha Macario: ac Sanctum, & Deo charum ejus corpus, in sancta, & gloriosa Sion, est depositum.* Quot verba tot fabulae, totque anachronismi. Divus Nicolaus igitur fatis cessit, mense Decembri, die sexta, Feria quarta, Indictione XIII., anno Imperii Justiniani XVIII. Sexta autem Decembris dies, & quarta Feria, neque cum Indictione XIII., neque cum anno XVIII. Imperii Justiniani convenit. Dies enim sexta mensis Decembris, & feria quarta concurrunt cum annis 545. 551. 556., & 562., sed annus 545. convenit cum anno 19. Justiniani, & nona Indictione. Annus 551. concurrit cum anno 25. Justiniani, & Indictione XV. annus 556. convenit cum anno, Justiniani 30. & Indictione V. annus tandem 562. signabatur XI. Indictione, & eo tempore 36. Imperii annum numerabat Justinianus. Habemus igitur omnium rerum confusionem in Actis Divi Nicolai nuper a Falconio vulgatis; dicitur enim *defunctus mense Decembri, die sexta,*

feria quarta Indictione decimatertia, *sub Imperio Justiniani anno decimo octavo*. Annus autem decimus octavus Justiniani concurrebat cum Indictione VIII., & eo tempore feria quarta non erat sexta Decembris dies, sed quinta. Qui haec omnia noscere cupit, Baronium, Pagium, Petavium, Ricciolium, caeterosque Historicos, Chronologosque consulat.

Revera tamen neque Historicos, neque Chronologos legere oportet; nam nulla de his est controversia. Immo adeo clara sunt omnia, ut harum rerum ipsummet Cl. Falconium in lustrem testem habeamus. In Prolegom. c. 7. n. 5., & 6. fol. 8. *obitus diem expresse designant Acta mense Decembri, die sexta, feria quarta, Indictione decima tertia, Justiniani Imperatoris, anno decimo octavo. Pro his citat Methodium Beatillus: pro Justiniano Constantinum dicit; & pro die sexta Decembris, feria sexta Nicolaum defunctum esse. Quae oppido non sunt vera, nec Methodius illa adstruit. Nos dissimulo: inter se etiam hae notae temporum, non cohaerent. Sexta die Decembris, & quarta feria, invenire non possunt in decima tertia Indictione, & cum anno decimo octavo Justiniani. Feria quarta, sexta decembris die, invenitur in annis* 545. 551. 556., & 562. *Sed annus* 45. *concurrit cum anno* 19. *Justiniani, & nona indictione. Annus* 551. *concurrit cum anno* 25. *Justiniani, & Indictione decimaquinta. Annus* 556. *concurrit cum anno trigesimo Justiniani, & Indictione quinta. Et annus* 562. *concurrit cum anno trigesimo sexto Justiniani, & cum unde-*

undecima indictione. A quibus Actorum nostrorum notae discrepant semper. Et Artemas, qui haec scripsit; Divi Nicolai frater fuit, eique morienti adstitit, ut acta testantur Capp. 17. 19. 20. 21. 24.31. ut supra monui; quique eodem anno, vel mense funeris haec scripsit, ista nescire ait? Ipsum eodem anno, & mense forsitan scripsisse testatur doctissimus Falconius in Prolegom. c. 3. num. 7. fol. 7. col. 2., *quod indicio est evidenti, eodem anno, vel mense funeris (summum altero) haec Nicolai gesta, mente, sermone Lycio, quo scripta erant, eum posteris consignasse.*

Vanum Eruditissimi Viri effugium est, posita adlata objectione, haec scribentis in Proleg. cap. 7. n. 6. fol. 8.; *corrigendi ergo sunt anni Justiniani, & indictionum. Inclino ad annum 351. in quo facilius erravit amanuensis: pro indictione (XV) ad Decembrem, scribens (XIII.), & pro annis Justiniani (XXV.) scribens (XVIII.) & ita reapse factum in nostris sit: & cuncta procedent recte. Sexta Decembris die, feria quarta, indictio decima quinta, vigesimo quinto anno Justiniani. In actis ipsis Conciliorum, & praecipue in quinta Synodo Oecumenica, habita Constantinopoli proximo anno 553. saepe haec sphalmata, editores illarum notant, tanquam corruptam vitio amanuensium*, Omnia acta spuria, ac suppositititia sincera evadent, ac inter genuina adnumerabuntur, si difficultates corrigas, praecipuè ex notis Chronologicis petitas: per verbum enim *corrige* sanantur omnia, difficultatesque exsolvuntur.

Difficultates istae adeo mihi robustae videntur

tur, ut extricari nequaquam poterunt: mecumque ita censebunt omnes, qui ut Critici, atque ut eruditi audiunt: quae etsi solae fuerint, abunde ostendunt Acta ista ab nugivendo fuisse consarcinata. Sed fortior est objectio ex eodem capite ultimo Actorum petita. Dicunt enim Acta; *defunctus est juxta Dei benignitatem .... sub sedente Sanctissimo Archiepiscopo, & Patriarca Macario*. Ubinam Macarium hunc Patriarcham expiscatus fuit, qui haec Acta consarcinavit? Cl. Falçonius hanc difficultatem praeoccupat dicens cap. *6.* n. *9.* in Prolegom. fol. 13., & seq. *His ergo Anonymorum Francorum dictis facile rejectis; sequentem difficultatem, minori negotio explodemus, quae majoris videbatur ponderis, & non est. Ex Chronographia S. Nicephori Patriarchae Constantinopolis nono seculo; habemus, ab anno* 547. *ad* 552. *Macarium secundum, sedisse Episcopum, & Patriarcham Ecclesiae Hierosolimae. Reapse autem haec vera sunt, teste Evagrio lib.* 4. *cap.* 37. *Ecclesiasticae suae historiae, ubi sic habet, longè ante S. Nicephorum:* Post Menam Eutychius Pontificalem Sedem Constantinopoli obtinuit; Hierosolymis verò post Martyrium Salustius in ejus locum successit. Post hunc Helias: post Heliam Petrus: post Petrum Macharius ejusdem urbis Episcopatum suscepit. Hic postea sua Sede expulsus est; propterea quod Origenis dogmata assertor dicebatur. Post hunc igitur Eustachius Episcopalem Sedem sortitus est. *Idem cap.39.* Macario denique Hierosolymitana Ecclesia possiden-

dente, atque in pristinam Sedem restituto, quod post depositionem Eustochii; Origenem, Didymus, atque Evagrium (*post Paulinum, Episcopum Antiochenum*) sub anathemate damnasset &c. *Ad quae loca Valesius notat:* Macarius Episcopus Hierosolymorum ordinatus est anno Christi 546., & cum biennio post, e Sede sua exturbatus fuisset; in ejus locum subrogatus est Eustochius anno 548., ut tradit Baronius. Dissentit tamen Victor Tunnonensis (*aequalis tempori*) in Chronico. Macario enim annos octo Episcopatus attribuit; eoque superstite, Eustochium ordinatum esse ait, anno ante quintam Synodum, idest anno Chisti 552. Id quod verius ipse existimo. Verum Baronius longe a vero aberravit. Macarius enim diu post quintam Synodum, pulso Eustochio (*qui per suos illi subscripsit*) in Sedem suam restitutus est, anno Justiniani 37. *Christi vero 565. Hoc pacto inventus est Macarius, qui (sine correctione) convenit, Actorum nostrorum tempori. Sed ludit profecto qui haec adserit: nam Macarius, de quo agunt Acta, neque fuit, neque esse potuit Hierosolymitanus Patriarcha, sed Constantinopolitanus, sub quo erat Lycia. Dicunt enim Acta; Defunctus est . . .* Sub sedente Sanctissimo Archiepiscopo, & Patriarcha Macario. Loqui enim hisce verbis Acta de Patriarcha, cui Lycia subjecta erat, non est certum tantum, sed certo certius est. Unde ipsemet doctissimus Falconius subdit ibid. *tunc Macarium Hierosolymitanum*

mani-

manibus delati. Corruit ergo isthaec responsio: En Cl. Viri verba immediate post adlata: *quod malum autem, hoc illud est; quod etiam hoc modo sensim nobis delabitur e manibus hic Macarius: adeoque praejacta sub iis fundamenta, opus est., ut in fumum abeant. Dato per ea tempora hoc Patriarcha; adhuc tamen, is Actis nostris, nequidquam prodest, aut obest. Quid namque cuique est usui, hic Macarius, tunc Hierosolymis Patriarcha; cum* Patriarcha *hujus nominis, de quo tantum (ut supra etiam, in Antiocheno Macario, visum est) sola quaestio, & indagatio de Patriarcha Costantinopolitano, nobis est?*

Infirma etiam ex nostra sententia, illa responsio est, quam Cl. Falconius adfert c. 9. n. 1. in Proleg. pag. 12. In Actis nostris diserte habemus, Nicolaum diem suum obiisse: *Sedente Sanctissimo Archiepiscopo, & Patriarcha Macario, ac Sanctum ejus corpus est depositum &c. Nec absimiliter ipsa undecimo Seculo legebantur, latine versa ex alio horum Actorum Codice. Quippe alter Neapolitanus noster Anonymus (a nobis hic, pagina* 154. *editus) scribit, id factum sub sanctissimo, & beatissimo Patre nostro Patriarcha Macario. Haec olim mihi fixerunt crucem, nunc autem facile exsolvuntur. Nicolaum defunctum scimus, anno Christi* 551. *Indictione* 15. *sub Justiniano Imperatore, anno Regni ejus* 25. *Scimus pariter, tunc sedisse Euthychium, Archiepiscopum Constantinopolis, & Patriarcham. Ergo is est, Macharius ille Anonymus putandum proinde est, antiquis seculo decimo, quo haec Acta nostra descri-*

scripta sunt, ita in illo Codice scriptum esse: Sedente sanctissimo, & beatissimo Patre nostro Eutychio, Archiepiscopo, & Patriarcha. Et Sanctum ejus Corpus est depositum &c. *Is sedebat, anno* 551. *post Mennam: is praefuit quintae Oecumenicæ Constantinopolitanae Synodo anno* 553. *Ita ergo restituendus est textus; & ita (praeferente facem nostro hoc Anonymo undecimi Seculi) lacuna antiquissima est replenda. Quam librarius, & Amanuensis noster decimo, habebat quidem, sed non cognovit, in suo Codice latuisse. Sicut, nec noster iste Neapolitanus, ex latino Codice exscriptor alius, Seculo undecimo, quem attulimus, nostro lumini.* Ibidem n.6. pag. 14. *Oportet, itaque, ut inviti, vel ultro nostrae naturali, facilique, & levi correctioni, adversarii acquiescant: ne insudemus, & frustra auxiliis quærendis aliis, pro solutione, vel sectione nodi hujus gordiani; quem felicissime jam dissolvimus.* Fatetur ergo eo tempore non Macarium, sed Eutychium Archiepiscopum Constantinopolitanum, & Patriarcham fuisse: Et revera ita est: Consule, amice Lector, Patriarcharum Constantinopolitanorum seriem tom. 1. Augusti Bollandiani ante Divorum Vitas, & Macarium sub Justiniano prorsus non reperies: quo tempore ex hisce suppostitiis Actis Divus Nicolaus defunctus est. Vivebat enim eo tempore Eutychius, qui Constantinopolitanus Patriarcha electus est anno aerae Christianae DLII. fatisque cessit anno DLXXXI. sub Tiberio Constantino; de quibus rebus S. Euthychii vitam

ta legenda est to. 1. Aprilis Bollandiani ad diem sextam, & profecto hisce positis quis non demiretur, qua ratione Cl. Falconius, quum adseruisset in Proleg. c. 9. n. 1. fol. 12. Nicolaum defunctum scimus, anno Christi 551. Indictione 15. sub Justiniano Imperatore, anno Regni ejus 25. Scimus pariter, tunc sedisse Eutychium, Archiepiscopum Constantinopolis, & Patriarcham; deinde statim adserat; *Is ergo est Macarius: putandumque esse in Codice antiquo legi, non Macarium, sed Euthichium?* Si haec responsio substineatur, dent mihi Critici omnia supposititia Martyrum Acta, & ea ut genuina evulgabo.

Inter alia quae Cl. Tillemontius, & merito in Actis S. Callisti adnotat, ut ea genuina non esse demonstret to. 3. Hist. Eccl. not.2. in S.Callixt. fol. 680. col. 2. in fine, hocce est: In initio legitur ap. Surium tom. 10. ad diem 14. Octobris fol. 210. *Temporibus Macrini, & Alexandri*. *Nihil*, Tillemontius addit, *commune habuit Alexandri, Macrinique Imperium*. Sed haec difficultas evanescit si Cl. Falconium sequamur, dicamusque; *Putamus in antiquo Codice non legi temporibus Macrini, & Alexandri, sed Alexandri tempore*. S. Pontii Acta, quae ut sincera vulgavit Balutius to. 2. Miscellan. fol.124. & seqq., deindeque Bollandistae to. 2. Maii ad diem 14. pag. 274. defendi non posse tradit Tillemontius: inter alia haec ait; Pontius de suo Patre dicit; *Eum pessimum, & perversum in cultura Daemonum suorum esse ultra omnes homines.*

Haec

Haec verba filii certe non sunt, qui optimam educationem habuit. Sed haec difficultas in fumum abit, si Falconii doctissimi sententiam propugnemus, dicamusque: *Putamus in antiquo Codice legi sic; eum in cultura Daemonum suorum vivere*.

De Actis S. Stephani Papae verba faciens idem Tillemontius to. 4. not. 1. in S. Steph. fol. 592. col. 2. duo observat, ut ea genuina non esse probet. Haec Acta quae apud Surium to. 8. sub die 2. Augusti pag. 28. & seq., & ap. Bollandistas tom. 1. Aug. die 2. leguntur Romae nobis Gallienum exhibent octavo Kalendas Augustas anno CCLVI. & eo anno Romae non erat. Post pauca, Acta eadem hoc complementum habent; *Valeriano III., & Gallieno II. Consulibus*. Eo autem anno, quo S. Stephanus martyrio coronatus est Gallienus non secundum, sed tertium Consulatum agebat, ut apud Consulares Fastos videre est. Si autem dicas Divum Stephanum Pontificem non anno 258. Martyrium subiisse; sed alio anno, crescit difficultas; nam eo anno neque Valerianus, neque Gallienus Consules erant. De anno mortis S. Stephani Consule Pagium in Critica Baroniana to.1. ad an. 257. num. 2. fol. 265. col. 1. aliosque. Hisce difficultatibus ita fit satis: *corrige annum 256. & hujus loco alium pone quo Gallienus vere Romae erat: Pro Valeriano IV. & Gallieno II. consulibus, illos consules exhibe, qui eo anno erant, quo Stephanus obiit*.

Di-

Divorum Eusebii, & Marcelli Acta plures difficultates nobis exhibent, ac inter alias observat Tillemontius 16. not. 2. pag. 593. in initio, ubi legitur, *Valeriano, & Lucillo consulibus;* Isti consules erant anno 265. quod cum hisce Actis non convenit, quae supponunt Valerianum eo anno imperasse: Valerianus autem ad annum usque 260. Imperium moderatus est. Ista difficultas rejicitur per unum verbum *corrige*, vel per sequentia; *puto in antiquo codice legi; Aemiliano, & Basso* Coss. isti enim consules erant anno 259.

Divi Sebastiani Acta ab eruditis divo Ambrosio adjudicantur, quum ipse tradat praeclarum Martyrem Mediolanensem oriundum fuisse. Sic enim in Psal. 118. ad illa verba, quae sic adfert; *Multi persequentes me, & tribulantes me; a testimoniis meis non declinavi, ait; Utamur exemplo Sebastiani Martyris, cujus hodie natalis est; Hic Mediolanensis oriundus est.*

Acta autem eum Narbonensem Civem faciunt, sed haec difficultas magnifacienda non est, & per verbum *corrige*, sive per haec sanantur omnia; *Puto in antiquo Actorum Codice, non legi Narbonensem Civem, sed Mediolanensem oriundum*. S. Mammarii Acta, ut genuina vulgavit Mabillonius to. 4. vet. Analect. pag. 93. In eis quasdam difficultates invenit Tillemontius to. 5. not. 33. in Persec. Dioclet. fol. 617. Martyrem passum dicunt Acta sub Maximiano, & Gallieno Imperatoribus: Maximianus

cum

cum Gallieno non regnavit unquam. Quod si *Galerium pro Gallieno corrigas*, tibi objicietur.

Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim.

Nam Maximianus non cum Galerio, sed cum Diocletiano imperavit. Haec autem difficultas rejicitur, Actaque genuina erunt, sive dicendo *corrige*; sive addendo; *Puto quod in antiquo Codice non legebatur sub Maximiano, & Gallieno, sed sub Maximiano, & Diocletiano Imperatoribus*. S. Petri Martyris Alexandrini Acta, ut suppofititia rejiciunt Eruditi; ubi inter alia legitur Arium eo tempore Presbyterum fuisse. En Actorum verba ap. Surium to. 11. sub die 26. Novembr. fol. 527. num. 3. *Projecerunt se ad genua beati Petri obsecrantes eum cum lacrymis, ut Arrium a vinculo damnationis absolveret, & eum in Sancta Ecclesia Praesbyteri ministerio restitueret.*

Sozomenus autem tradit Arium Diaconum eo tempore fuisse, tandemque ab Achilla Divi Petri Martyris in Alexandrina sede successore Presbyterum ordinatum fuisse: En Sozomeni verba lib. 1. c. 15. to. 2. ap. Euseb. &c. fol. 347. *Verum licet hoc modo, & in reliquis omnibus Christiana Relligio floreret tamen contentiosae quaedam disputationes Ecclesiam perturbarunt .... Harum autem disputationum Auctor fuit Arius, Alexandriae, quae est in Aegypto, Presbyter. Qui cum rectae doctrinae studiosus propugnator initio visus esset, Meletium res novas in Ecclesia molientem adjuvit. Postea vero relictis ejus partibus a Petro Alexandrinorum Episcopo Diaconus est ordinatus ....*

Postea vero quam Petrus Martyrium pertulisset; Arius ab Achilla veniam precatus, ad Diaconi officium rediit, & ad Presbyteri dignitatem promotus.

Huic objectioni respondetur, ubi Acta habent eum fuisse Presbyterum; *corrige*; *Diaconum*: vel dic; *Puto quod in antiquo codice legebatur non Presbyterum, sed Diaconum a S. Petro Alexandrino fuisse ordinatum*. Aliam difficultatem, caeteris omissis, nobis haec Acta exhibent: adserunt enim Fideles voluisse condere corpus S. Petri Martyris in Templo S. Theonae: Templum autem S. Theonae non dum aedificatum erat: illud enim extrui curavit S. Alexander, ut testatur in Apol. ad Imp. Constantium, quae incipit; *cum probe noris* to. 1. ap. col. 304. editionis Maurinae S. Athanasius. Hanc difficultatem objiciunt Natalis Alexander to. 4. Hist. Eccl. saec. 4. dissert. 9. in fine fol. 209. Pagius in Critic. Baron. ad an. 310. num. 4. fol. 351. Tillemontius to. 5. Hist. Eccl. not. 1. art. 1. in V. Petr. Alex. fol. 757. col. 1. aliique. Sed sanantur omnia si dicas *corrige*; vel *puto in antiquo Codice non legi in Ecclesia S. Theonae, sed in majori Ecclesia Civitatis illius*. In Conciliis Generalibus, Epistola reperitur S. Silvestri Papae Patribus Concilii Nicaeni inscripta, quam falsam esse censent Eruditi. Baronius inter alia haec habet ad an. 325. num. 171. *Huic nempe fictitiae Epistolae Concilii Nicaeni ad Silvestrum habetur conjuncta Silvestri Epistola ad Synodum, sed mendosissima,*

quae,

quae , & ob Consules perperam positos commentitia reputatur , utpote quae data , & accepta habeatur sub Consulatu Constantii quarto cum Constantini octavo sive septimo , hoc est ab hoc (nempe 325.) annus quintus . Et revera isti Consules erant anno 329. ut apud Fastos consulares videre est: Concilium autem Nicaenam anno 325. celebratum est . Lege Dissertationem XIII. Natalis Alexandri in sec. 4. to. 4. Hist. Eccl. fol. 219. & seq. Eamdem difficultatem ex eodem doctissimo Cardinali Baronio objiciunt Tillemontius to. 6. not. 23. in concil. Nicaen. fol. 822. col. 1. Natalis Alexander to. 4. saec. 3. c. 3. art. 4. §. 2. in fine fol. 33. col. 2. lit. D ; & E ; aliique , sed haec difficultas rejici potest , vel per verbum *corrige* , vel si *dicatur ; Puto in antiquo Codice non legi sub Consulatu Constantii IV. , & Constantini VIII. , sed sub Paulino , & Juliano Consulibus* . Nam isti Consules erant an. 325. quo anno , & sub iisdem Consulib. Nicaenam Synodum celebratam fuisse certum est , ut nuper diximus , & inter omnes eruditos convenit .

Funem nimis oblongum trahere oporteret , si omnia MM. Acta , aliaque vetera monumenta probare in animo esset , quae ut suppositiția ab eruditis rejiciuntur , ut genuina amplecti debere , quum dicatur *corrige* , vel : *Puto in antiquo Codice , unde haec Acta exscripta sunt , sic non legi* .

Meliori ergo modo validae , robustae objectioni ex ignoto Justiniani tempore , Macario

rio Patriarcha Constantinopolitano petitae respondetur; Artemam Actorum Divi Nicolai Scriptorem Synchronum, sicut virtutum ejus fuisse oblitum, ut Falconius testatur (*a*); etiam Patriarchae Constantinopolitani, qui eo tempore vivebat oblitum fuisse; sicuti & annorum Justiniani, Indictionis, & Feriae; vel cuncta haec Amanuensem dormitantem (*b*) exscripsisse. Revera tamen hisce leporibus, hisceque salibus penitus omissis, ut serio, & absque joco loquamur, haec omnia personatum Artemam falsitatis arguunt apertissime. Et tamen quum adlatum nuper ultimum Actorum caput tot falsitatibus, totque anachronismis ad nauseam usque redundans adtulisset Cl. Falconius haec subdit fol. 29. *Atque haec vera sunt Acta S. Nicolai Epicopi, primigenia, & genuina; nunquam hactenus Graece edita, vel latine; & ab eruditis semper desiderata: nunquam vero a quoquam inventa, vel memorata: quod mihi a Deo fuerant reservata: scripta autem illa sunt ab Artema Archimandrita Ejusque discipulo (ut in Praefatione latissime demonstravimus) & immediate Successore, in Monasterio Sionita: anno, reor, immediate post mortem Sancti: quae ex his temporum notis, accidit anno Christi* 551. *Magna quidem simplicitate Scripta, sed summa fide; utpote ab aequali, familiari, religioso, & ex dome-*

(*a*) In Proleg. cap. 5. nu. 7. fol. 6. col. 1.

(*b*) Amanuensem dormitantem exscripsisse testatur idem Cl. Falconius. Ejus verba supra cap. 2. relata sunt.

domesticis monumentis , quae in Monasterio servabantur . Et hinc factum est , ut externis temporum notis , hominum , & locorum , adamussim , perpetuo quadrent maxime . Quo tamen fato , ea tamdiu latuerunt , dixi quoque in Praefatione .

Num ipse verum dicat , num *Acta genuina sint , num temporum notis , hominum , locorumque adamussim , perpetuoque respondeant* , judicet doctus Lector , judicent eruditi . Si enim Criticae legibus standum est ; haec acta vitiosa , falsa, supposititia ab homine nugivendo ad arbitrium ficta fuisse pro certo habeo .

Hac mea opella nihil detractum velim doctrinae , & eruditioni S.Severinae in Brutiis Metropolitae . In varias enim homines abeunt sententias : sicut enim vultuum , ita ingeniorum est varietas , ut norunt omnes . Nobis ea adridet sententia , quae hisce Actis fidem nullam adhiberi posse adserit probatque : & si rationes , ponderationesque a nobis in hac Dissertatione adlatas serio perpendat tam eruditus Falconius , quam doctus , cordatusque Lector , nostram sententiam ab ipsis fore amplectendam certissime arbitror .

In hujus Dissertationis calce operae pretium est aliqua breviter adferre , quae circa venerabilium ossium Divi Nicolai translationem , e Mira Barium usque in Apulia synchroni Scriptores tradiderunt ; ac simul observare , quod de pretioso liquore ab iisdem ossibus manantem dicendum sit . Et si enim Ludovicus Morerius in Dictionario voce *Nicolas* adserat translationis hujus Historiam auctoritate , ac fun-

damento carere; optime tamen ipsemet Cl. Falconius hisce relatis verbis addit in Proleg. fol. 68. *Hactenus Morerius sua nimia libertate*. Et revera haec historia ab Auctoribus coaevis, supparibusq: traditur scripta. Cl. Falconius haec habet in notis ad pag. 137. *Mirum (, & praecipue est notandum) in toto itinere, & Barii amplius de oleo, de liquore, de Myro e Sanctis Ossibus S. Nicolai manante, nec hic quidem verbulum facere Nicephorum. Nemo tot infirmorum, quot infra narrat, sanatus legitur eo potu, vel contactu, vel ad ejus aspectum. Hoc silentium loquacissimum, & tamen hodie ab aevo, fons est, & perennis fluvius Sanctae aquae, in illo hypogaeo ad littus maris, ubi Ecclesiam nautae erexerunt. Certum est autem, hoc mirum Sanctum, Barii ex eo corpore, a XII. seculo jam manasse*. Quosdam eruditos loquentes audivi, qui adserebant Cl. Falconium de liquore ex Sanctis ossibus manante dubitanter fuisse loquutum, ut adluta verba ostendunt. Nos doctissimi viri intentionem perscrutari non licet: Probare tantum in animo est, ante XII. seculum hujus liquoris memoriam, eamque synceram haberi: sicque verum non esse quod ipse adserit; *Certum est autem, hoc mirum Sanctum Barii ex eo corpore a XII. seculo jam manasse*.

Nicephorus Clericus Barensis a Cl. Falconio editus haec inter alia habet in hujus Translationis Historia nu. 4., & seq. fol. 133. *Quod cum Barenses audissent, diligenter hunc interrogant custodem, de auspicio visionis. Quibus respondit:*

Inte-

„ Integer jam tranſactus eſt annus, ut Dei famulus Nicolaus, tribus ſuis innotuit Manſionariis, per viſionem praecipiens; ut notificarent habitatoribus civitatis hujus Myreae, qui pro metu Turcorum hinc auſugerant in montem (abſentem quaſi ad XII. ſtadia) ut aut redirent ad habitandam, & cuſtodiendam hanc civitatem; aut omnino ſcirent, eum alias migraturum: quod nunc ſicut cernimus, veris oſtendit indiciis. Ideoque ceſſet gladius, ſopiantur jurgia, acriores minae procul ſequeſtrentur: Et ſi permiſſum eſt vobis, ut Dei confeſſor veſtris conveniat arcibus; ſine noſtra turbatione, noſtraque laeſione, pacate abite. Sed quamvis culpabiles intueamur, noſmet ejus ſanctis praeceptis credimus. Deo volente, quod non ſic facile proprios deſeret ſervulos ... *Tandem inde praefatus juvenis, cui nomen Matthaeo, his acquieſcens alloquiis, cum ſociis ſuis recondito gladio, acceptoque malleo ferreo, viriliter percutiens marmoream tabulam pavimenti, Sancto ſuperſtratam corpori, penitus eam parva redegit in fruſta. Qui non dum multum foderat in profundum; cum ſocii ejuſdem inſiſtentes labori, repereunt tumbam marmoream, valde candidiſſimam: quam detegentes uſque ad medium, valde pavebant percutere eam, ne quid moleſtiae eveniret eis. Mox ille caeteris audacior, jam ulterius non valuit ſuae mentis tolerare fervorem; ſed pro nihilo duxit quidquid mali ei adveniret: qui fortiter ejus feriens coopertorium, minutatim fregit. Quo aperto uſque ad umbilicum, Sancti corporis, inventa eſt eadem*

tumba, plena sancto liquore: ibi astantibus ambobus presbyteris, qui eum ferire jusserunt, & quodam ex naucleriis, caeterisque sociorum, qui cunctis intererant factis. Praeterea tanta odoris fragrantia subito secuta est, ut omnes putarent, se in Dei Paradiso consistere. Quae non tantum praesentibus, verum etiam congruis spirantibus auris, usque ad mare, fere tria miliaria sepositum; caeteris sociis dilapsa est, ex qua respirati, extemplo omnia jacundantur laetitia; agnoscuntq. quod Sanctus Christi confessor, suis consenserit sociis.

Post haec temerarius ille, totum audacter ingerens se Sancto, nihilque, ut dictum est, titubans, indutus, caligatus, ardenter Sacram descendit in tumbam. Qui ingressus, submergens suas in liquore palmas, reperit reliquias Sanctas natantes; aromatum omnium suavitatem vincentes: quas insatiabiliter deosculatus, venerabilibus porrigebat presbyteris. Ex quibus datur intelligi, quod veridicus Christi confessor, libenter se annectebat Barensibus. Quod videntes custodes amarissime plorabant, dicentes: Vester est sanctus; nam nunquam aliquibus talia consensit. Narrat deinde Nicephorus Barium Divi Nicolai corpus fuisse translatum. Et deinde quomodo corpus D. Nicolai Barium pervenerit nu. 11., & seq. sic habet:

Igitur postquam Barenses, super Portum propriae civitatis applicuerunt, parentibus illorum, cum raticulis obviantibus eis, relatum est, quatenus secum translatum esset beatissimi confessoris corpus; quod dum quidam ex eis, veraciter agnoverunt, velocius remeantes ad litus, magnis cum vocibus, acla-

clamarunt hoc ibi astantibus: quod fama ubique divulgante per urbem, omnes catervatim concurrunt, ad tam mirum, amandumque spectaculum. Clerici vero Barenses, sacratis induti vestibus, caelestibusque intenti favoribus, rapidis cum passibus descenderunt ad Portum, expectantes Sanctum suscipere corpus. Interea nauclerii simul, & nautae, per legationis officium, suis nuntiaverunt civibus, dicentes: Quando nos sacrum tulimus corpus, tunc promisimus, ut pariter nobiscum condemus ei dignam Ecclesiam in curte Dominica, quae dicitur Catapani. Petimus, ut nostris assentiatis promissis. *Ex quo dicto, grandis inter omnes orta est dissensio: quorum alii, qui plures videbantur, laudarunt illorum sponsiones; alii vero nequaquam; sed cupiebant, ut Sanctus Dei confessor ferretur in Episcopium. Quibus, ex utrisque partibus litigantibus, factum est, ut Domnus Helias venerabilis Abbas Monasterii Sancti Benedicti Civitatis ipsius, ascenderet naves illas, & post libata oscula sancta, vectoribus dixit illarum.*

Huc adii Sophi petiturus pectora vestra,
Fratres, quo Sanctum mihi vos cedatis amandum:
Cui nosveraces studeamus reddere gentem;
Donec vobiscum vulgus consensetit illud,
Quod promisistis Sancto, Populoque petistis,
Domnica, quo curtis Nicolao sit domus almo.

Cujus dilectae petitioni, omnes fideliter assenserunt, Sanctum praebentes Corpus. Deinde jussum est, Ecclesiarum omnium sonare campanas, propter ejusdem Sancti honorem: deponentesque lipsanum Sanctum

ctum summa cum cautela; posuerunt illud, super altare ejusdem Sancti Benedicti: omnibus ex partibus, dispositis armatis navium, ne aliquam paterentur vim, a quacumque parte civitatis. Tunc vero missum est festinanter ad Domnum Ursum Barensem Archiepiscopum, ut ad tam mirificam, excellentissimamque rem, quam citius festinaret: qui eo scilicet tempore aberat Canusiae, pro causa Sanctitatis implenda. Quo audito, dum cito citius Barim repedaret ad urbem, sonipes ejus non tantum suis cursitabat gradibus, quantum ipsius animi ardor festinare anhelabat. Ingrediensque civitatem, festinus ad Sanctum declinavit corpus: cui debitam reddens venerationem; tanto gavisus munere, ad propriam remeavit sedem: disponens, ut reverenter illud ad Sanctum gestaret Episcopum. Quod audientes Nauclerii cum sociis suis, immo, & populi, qui eorum consenserant velle; omnes aequa concurrunt ad resistendum: quod dum idem Praesul audisset, ab illa profectione suum retraxit pedem. Tunc missi sunt ei Legati nobilissimi, ac sagacissimi Barensium viri, deprecantes, ut eorum consentiret voluntati. Postquam vero Legati reversi sunt ad suos, sine cupita responsione, graviter inter se tumultuari caeperunt; eo quod Praesul ipse meditaretur vi, vel dolis, Sanctum corpus auferre. Igitur dum ex utrisque partibus subito, arreptis armis, commiserunt pugnam; accidit, ut ex ambabus turmis, morerentur duo adolescentes; quorum animas veraciter credimus, atque firmamus in perpeti beatitudine fore locandos, summo sovente Deo: eo quod uterque propter dosiderabilem appetitum San-

cti

cti corporis objerunt . Quibus adhuc dimicantibus; Sanctum corpus e vestigio sublatum est ab ipso Monasterio, cum grandissimo honore armatorum, aliorumque populorum, clamantium Kyrie eleison, *caeterasque canentium laudes. Qui enudatis capitibus, educentes illud per posterulam ejusdem Monasterii, a parte maris, detulerunt in praefatam Curtem, ad Ecclesiam Sancti Eustratii Martyris Christi. Qua eversa post aliquot dies, cum aliorum Sanctorum Ecclesiis usque ad solum, constructa est in eis, cum alio spatio ejusdem curtis, splendidissima, ac magnifica Ecclesia ab eisdem Barensibus ad honorem beatissimi Nicolai, ipsorumque Sanctorum. Disponente eo fundamine, eodem Domno Helia Abbate, cum Barensium nobilibus, qui praeerat custodiae ejusdem Sancti corporis, rogatus ab eodem Archiepiscopo, cunctisque civibus. Quod ne invaderetur ab aliquibus per vim ad tollendum, custodiebatur die, ac nocte, a diversis phalangibus armatorum, donec honorifice locaretur in eadem Ecclesia. Sublatum est autem Corpus sacratissimum Sancti Nicolai confessoris Jesu Christi de Myrea Civitate, undecimo die Aprilis, jam tendentis ad exitum.* Nicephoro Barensi fidem esse adhibendam certum est, quum auctor Synchronus sit: unde nu. 14. sic habet.

Postquam vero ipsa feria portavimus idem Sanctum Corpus in eandem curtem, curati sunt quatuordecim infirmi; quos item dinumerare, longum est. In quarta quoque feria, curati sunt viginti & novem infirmi. Primum, quaedam demoniaca, tota arida; de villa quae dicitur Terlizzus; &

quae-

quaedam puella de Civitate Bitunto ; & quaedam mulier de Civitate Asculo ; & quaedam mulier daemoniaca de Civitate Taranto . Lunatici tres ; caeci duo ; & alia mulier gibbo pressa ; & quaedam mulier de oppido S. Viti (quod est Castro Montis Scagiosi) quae quotidie per plures vices cadebat graviter, anxiata usque ad exitum animae. Haec diligenter inquisita a me , quid vidisset , quando sanata est , dixit : venisse super se , unum magnum accipitrem , & stetisse super pectus suum, & expansis alis cooperuisse se. Quo recedente , subito subsecutus esset tam suavis odor , ut aestimaret , se fore in Paradisi amaenitate. *Quod , & alii ex curatis , similiter testati sunt* . Haec Translationis Historia in Codice membranaceo Vaticano in fol. inter latinos nu. 6074. fol. 5. a tergo reperitur. Jam hactenus ineditam publici juris fecit Cl. Falconius pag. 131., & seq.

Ossium Divi Nicolai Translatio e Myra Barium anno 1087. peracta est. Eo tempore vivebat Sigebertus Gemblacensis in Brabantia Monachus Ordinis S. Benedicti : qui obiit anno 1113. ut videre est apud Natalem Alexandr. sec. 11., & 12. to. 6. cap. 6. art. 3. nu. 5. fol. 514. lit. D. & Guilielmum Cave in Sigeberto, aliosque . In Chronico hujus Scriptoris quod inter Scriptores Rer. German. fol. 606. legitur hujusce Translationis etiam memoria habetur ad ann. 1087. , sic : *Venetianis meditantibus auferre corpus S. Nicolai a Myrhea Lyciae a Turcis desolata , praeoccupaverunt eos Barenses cujus numero*

47. ,

47. ; *ab Antiochia Myrrheam venientes, qui a quatuor tantum Monachis ibi inventis extorserunt ostendi sibi tumbam Sancti. Qua effracta, ossa S. Nicolai in olei liquore natantia integro numero extraxerunt, & Barum cum gloria detulerunt. Facta est autem haec translatio, anno* 745. *a depositione Sancti Nicolai.*

Auctorem Synchronum fuisse Sigebertum ex dictis liquet aperte. Pulcherrimum autem, ac vetustissimum hujus liquoris ex ossibus Divi Nicolai manantibus testimonium ex vita S. Godefridi Ambianensis Episcopi desumtum est. Eam conscripsit Nicolaus Monachus Suessionensis, Auctor coaevus, quam publici juris fecit Laurentius Surius to. 11. ad diem 8. Novembris pag. 209. & seqq.. In qua sic loquitur Auctor nu. 1. Prologi : & *Si autem de illo multa exstent, plurimaque memoria succurrat, nos tamen ea dumtaxat annotabimus, quae pene omnes noverunt*. Apud omnes notissima ergo scribebat : post pauca haec habet ; *Adjuvante igitur nos spiritu Dei, & precibus ipsius Godefridi Episcopi suffragantibus, ejus ortum, mores bonos, felicemque e corpore migrationem, non fallaciose, sed syncere coram Deo in Christo scribere connitemur. E quibus pauca quidem nostris oculis vidimus : reliqua vero hominum veracium, qui illum familiarius, & videre, & audire potuerunt, fideli relatione didicimus, puta Renigerii Monachi S. Quintini, cujus caenobium Peronae urbi propinquum est, qui Renigerius a puero discipulus fuit nostri hujus praedicandi Godefridi : & cum ego ei loquerer, aetatis*

exces-

excesserat annum sexagesium sextum, & in Monasterio vixerat annos quinquaginta. Rohardi etiam viri Venerabilis, qui in Suessionensi Ecclesia Decani officio nunc fungitur, quemque hic Dei Servus Godefridus ab ipsis incunabutis (nam erat ejus ex sorore Hodierna nepos) apud se educavit, & ad reverendos provexit mores. Qui sane memoria sempiterna dignus est; tantoque potest verius de Beato viro testari, & proloqui, quanto ejus praeclare dicta, & facta omni venerationis studio complectenda familiarius cognita, & prospecta habere potuit. His accedit Gislebertus, vir aeque per omnia fide dignissimus, qui ei individuus terra, marique usque ad supremum vitae ejus diem comes adhaesit. Quod si quis impudenter oblatrare, & carpere nos velit, cur non tam visa, quam audita referamus accipiat ille, quod B. Gregorius Pontifex, & Doctor in Dialogo suo dicit, Lucam, & Marcum Evangelium, quod scripserunt, non visu, sed auditu didicisse. Itaq: cum Doctor Gentium testis sit, fidem ex auditu constare tantorum virorum freti authoritate ad dicenda ea, quae de B. Viro suscepimus, nos accingamus. Omnia igitur, quae narrat, vel ipse vidit Auctor, vel ab ocularibus testibus adcepta refert. Ipsi ergo summa debetur fides. De sinceritate hujus Historiae late agit Bailletius in Indic. sive in Tab. critica ad mensem Novembris, ante ejusdem mensis Sanctorum vitas. In hac ergo Historia praeclarissimum extat de hoc liquore testimonium lib. 2. nu. 17. fol. 218. ubi legitur; *Venit autem Beatus Episcopus ad Barensem Civitatem, & apud Beati Ni-*

ti Nicolai, miraculis celeberrimi Praesulis Reliquias diutissime cum multis lacrymis precatus est, altera luce; annulo aureo, & reliquis Sacerdotalibus ornamentis indutus Sacrosancta Missarum solemnia supra ejus ossa oleum stillantia devotissime celebravit. Capite autem sequenti, haec habet: *Ubi autem animadvertit ejus regionis Episcopus Godefridum animi constantia, & fortitudine Episcopos alios anteire, incredibili admiratione affectus est. Galliarum enim, atque etiam aliarum terrarum Praesules, cum eo proficiscuntur, vili habitu celant se, ne possint agnosci. At Godefridus neque longitudine itineris, neque nationis feritate tractus, mutavit habitum, nec se studuit occultare. Namque ut leo confidens, & absque terrore permanens, omnes amicorum loco habuit, nulli ipse nocere cupiens. Haec ergo in eo Episcopus, quem diximus, animadvertens, ex animo amplectitur virum, eique amando totum se applicans prae cunctis mortalibus colendum affirmat. Comitibus quoque illius multa humanitatis officia alacriter praestitit, atque ad extremum olei partem quamdam a Beati Nicolai ossibus profluentis Beato Viro in vase vitreo ad hospitium more Ecclesiastico solemniter transmittit. Quod quidem vir Dei cum ingenti devotione, nec sine tremore venerabundus accepit, auro, & gemmis quibusvis charius illud amplectens, plurisque aestimans. Appendit autem illud ad collum suum magnum sibi adversus hostium insidias in eo praesidium constituens.*

Hic plura sunt observanda: Auctorem vitae S. Godefridi ex certissimis testimoniis suam Histo-

Historiam contexisse ac plurium rerum ocularem testem fuisse certum est: proindeque summa ei debenda fides. Adeo percelebre hoc testimonium est ex hac Divi Gothefridi vita desumtum, ut ipsemet Hadrianus Bailletius illud magni faciat: En ejusdem verba ad diem 6. Decembris to. 3. in vita Divi Nicolai nu. 5. col. 99. *Nos exemplum percelebre vidimus ad diem 8. Novembris in persona Divi Gothefridi Episcopi Ambianensis, qui viginti annis post hanc translationem parvam phialam secum tulit oleo sancto plenam, quod ex Divi Nicolai sepulchro Barii manabat, eodem modo, quo hoc oleum Myrae perspectum est*: & in vita ejusdem Gothefridi nu. 4. ad diem 8. Novembris to. 3. col. 114. *Discessit deinde, ut Barium pergeret, ad absequia praestanda sepulchro Divi Nicolai, ex quo parvam phialam oleo plenam detulit ex ejusdem ossibus manantem*. Paucis igitur annis post Translationem ossium Divi Nicolai Myra Barium, praeclarum hunc liquorem ex ejusdem ossibus manantem, secum detulit Divus Gothefridus.

Quare nil profecto certius, quam Myrae primum, ac Barij post Translationem, eisdem ex ossibus liquorem admirabilem emanasse.

Apud tomum septimum Laurentii Surii ad diem 9. pag. 116. Historia Translationis ossium Divi Nicolai exstat eodem circiter tempore a Johanne Archidiacono Barensi scripta, Urso Barensi, & Canusino Archiepiscopo directa, sub quo Praesule Translatio ossium Divi Ni-

colai

colai contigit, in qua luculentissimum pretiosi liquoris, ex ossibus Divi Nicolai manantis reperitur testimonium. Cl. Falconius pag. 131. col. 1. in notis ad Translationis historiam a Johanne scriptam, eamdem censet esse, quam ex Nicephoro Barensi Clerico exhibet: sed nostra sententia fallitur vir doctissimus, pro qua adsertione nostra duo habemus, eaque ineluctabilia argumenta: Primum est, utramque Historiam non eodem stylo descriptam fuisse, quod legenti patet. Secundum argumentum hocce est; Falconius adserit ineditam ex Vaticano Codice Nicephori Historiam a se publici juris fieri: Si ergo nulla esset inter utramque differentia, ac a Nicephoro conscripta Translationis Historia eadem esset, quae Johannem Barensem haberet Auctorem, quo jure ineditam dicit Cl. Falconius, si haec apud Surium legitur? In hac Historia Johannes Barensis Archidiaconus sic loquitur nu. 5. 7. 8. ap. Surium ibidem fol. 117. & seq.; *At ubi Ecclesiae claustra ingressi sunt, arma deposuerunt, aedemque sanctam humiliter, suppliciterque subierunt, & Sancto preces obtulerunt: Finitis omnium precibus, ante dictos custodes sine di - latione de sancto corpore percontati sunt, & ubinam jaceret. Quibus illi;* Hoc loco, *inquiunt*, sicut a nostris accepimus decessoribus sine ambiguitate repositum credius: *& his dictis locum ostenderunt. Deinde sancto liquore de more solito extrahentes illi tribuerunt: de quo cum acciperent quidam in sua va-*

G *scula*

ſcula, *Lupus Presbyter Barenſis illorum comes in vitrea ampulla de eodem excepit*, *quae alto loco interim dum loquerenter*, *quae ſecure illic ſervaretur*, *repoſita*, *caſu improviſo in pavimentum marmoreum cecidit*; *ſed nihil de ſua integritate amiſit*, *ſolidaque*, *ut prius fuerat*, *non ſine omnium*, *qui aderant admiratione*, *de pavimento levata eſt*. *Tum vero caeperunt cum monachis ſupra dictis quaſi tentantes colloqui*, *dicereque ſe velle inde ſacrum corpus tollere*, *&* *ad ſuam patriam tranſportare*. Plura narrat Archidiaconus, deindeque ſubdit nu. 7. & ſeq. *Idem vero juvenis immittens manum*, *primoque liquorem attingens ſenſit eſſe valde copioſum*, *ita ut urna eadem*, *quae non parva erat*, *quaſi uſque ad medium plena eſſe videbatur*. *Deinde immergens dexteram*, *theſaurum pretioſiſſimum*, *quem ineffabili deſiderio quaerebat*, *invenit*; *inventumque impavidus celeriter extraxit*, *nam ſicut ipſe nobis retulit*, *verbis credibilibus fidem faciens*, *numquam ſe tam ſecurum*, *atque interritum ſtetiſſe fatebatur*. *Unde quis ambigat tanto in opere*, *ne formidaret*, *ope Angelica eum fuiſſe confirmatum?* *expoſitis autem membris caeteris confuſe*, *ac temere caput adhuc deerat*: *quo nondum reperto*, *triſtes aliquantulum ſunt effecti*: *quapropter inclinans ſe juvenis ille non ut prius ſolis immerſis manibus in multo liquore quaeſivit illud*, *verum etiam audacia temeraria pedibus ingrediens* (*ſic enim neceſſitas admonebat*) *ſanctum caput hinc inde quaeſivit*, *repertoque egreſſus eſt*, *ſalutifero de latice veſtibus*, *&* *toto corpore madefactus* ...... *His itaque conſummatis*, *loculus illis*

deerat,

deerat, in quem sancta illa Omnipotentis Dei inferrent munera. Namque inopinato, & ex improviso istud eis evenerat, & idcirco nihil tale praeparatum secum attulerant quo excipere illa honesteque componere possent: Sed tamen alterius ex iis, quos diximus Presbyteris, exuta, quam induerat tunica; quae aliis paludamentum vocatur, prout poterant, ea involverunt: statimque subeunt Lupo Presbytero per humeros ejus guttis odoriferis decurrentibus, onus levissimum nulla terreni ponderis gravitate molestum, cum omnes essent armis accincti fulgentibus, asportarunt praedam sanctissimam, non ex hostibus ferentes, sed ex Dominico Gazophylacio, divina largiente gratia, sumentes, *thesaurumque venerabilem de arca sanctissima furto laudabili tollentes, non sine Angelico, ut putamus, comitatu, exultantibus animis cum laudibus altisonis, quantum quidem laici sciebant, ad littora propere remeabant*. Manabat ergo sanctus hic liquor ex Divi Nicolai ossibus eo tempore, quo Barium translatum est: quum hoc ex Synchronis Auctoribus constet. Nihil igitur impraesentiarum addere in animo est: quum & Acta nuper in Vaticano Codice inventa, atque ut syncera publici juris facta, falsa, ac suppostitia esse, abunde sit demonstratum: & ex Auctoribus synchronis liquor ex Divi Nicolai ossibus manans ab eo tempore; quo ejusdem venerabile Corpus Myra Barium translatum est, clarissime comprobatus habeatur.

FINIS.

EMINENTISSIMO SIGNORE.

Giuseppe Raimondi publico Stampatore di questa Fedelissima Città, supplicando espone a V. E., come desidera stampare un libretto in ottavo intitolato: *De Actis Divi Nicolai, ut sinceris ac genuinis ex Vaticano Codice exscriptis ac nuper vulgatis*, per tanto supplica l' E. V. di commetterne la revisione a chi meglio li parrà, e l' averà da V. E. a grazia, ut Deus &c.

Admodum R. P. Fr. Joachim Majo Ordinis Praedicatorum S. Theologiae Professor, & in Almo Collegio S. Thomae Aquinatis ejusdem Ordinis Artium, & Matheseos Professor revideat, & referat. Datum Neapoli hac die 12. *mensis Augusti* 1753.

C. EPISCOPUS CAJACENSIS VIC. GEN.

JULIUS NIC. EPISC. ARCAD. CAN. DEP.

EMINENTISSIMO SIGNORE.

Historico-Critica Dissertatio, qua, acta Divi Nicolai, ut sincera, & genuina ex Vaticano Codice exscripta, ac nuper vulgata; ad libellam exiguntur, atque mendosa, & commentitia demonstrantur per Clarifs. Virum Ludovicum Sabbatini de Anfora Aquilanae Ecclesiae Episcopum, ab Eminentia Tua mihi demandata, nihil exhibet

bet

het Religioni ; moribusque dissonum ; imo verita- tem Sartam tenens Auctoris ingenium, eruditionem, sinceritatem, quae patefacit. Typis itaque deman- dandam illam, censeo.

Ex almo Collegio D. Thomae Aquinatis III. Kalendas Octobris Christianae epoche anno CIƆIƆCCLIV.

Humill., & obseq. Servus
Fr. Joachimus Mayo.

Attenta relatione Domini Revisoris imprimatur. Datum Neapoli hac die 11. mensis Novembr. 1753.

C. EPISCOPUS CAJACENSIS VIC. GEN.

JULIUS NIC. EPISC. ARCAD. CAN. DEP.

S.R.M.

S. R. M.

SIGNORE

GIuseppe Raimondi, publico Stampatore di questa Vostra Fedelissima Città, supplicando espone alla M. V., come desidera stampare un libretto in ottavo, Intitolato: *De Actis Divi Nicolai, ut sinceris, ac genuinis ex Codice Vaticano exscriptis ac nuper vulgatis*, per tanto prostrato a' piedi di V. M. supplicandola di commetterne la revisione a chi meglio li parrà, e l' averà dalla M. V. a grazia, ut Deus &c.

U. J. Doctor D. Antonius Genuensis professor Regiae Universitatis studiorum revideat, & in scriptis referat. Die 28. *Julii* 1753.

NICOLAS DE ROSA EPISC. PUT. C. M.

S. R. M.

AVendo letta la dissertazione *de Actis Divi Nicolai ut sinceris & genuinis &c.* non ci ho trovato nulla contra il gius Regio, e niente contra i buoni costumi. Per la qual cosa io stimo, che possa promulgarsi colle stam-

ſtampe, purchè altrimente non paja a U.S. Ill. Napoli 4. Agoſto 1753.
Di V. Ill.

Umiliſs., devotiſs. ſervo
Antonio Genoveſe.

Die 26. menſis Settembris 1753.

Viſo Reſcripto Suae Regalis Majeſtatis ſub die 12. *currentis menſis & anni, ac Relatione U. J. Doct. D. Antonii Genuenſis de commiſſionis Reverendi Regii Cappellani Majoris, ordine praefatae Regiae Majeſtatis.*

Regalis Camera Sanctae Clarae providet, decernit, atque mandat, quod imprimatur cum inſerta forma praeſentis ſupplicis libelli, ac approbationis dicti Reviſoris, verum in publicatione ſervetur Regia Pragmatica hoc ſuum.

CASTAGNOLA. FRAGIANNI.
GAETA. PORCINARI.

Illuſtris Marchio Danza Praeſes S.R.C.
tempore ſubſcriptionis impeditus.

Citus.

Reg. f.52. a t.
Carulli.

